

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ**
**ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΟΡΥΚΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ**

 ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΥΚΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ
 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΩΝ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ
 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ
 ΤΜΗΜΑ Α'

 Αθήνα, 02 / 11 / 2016
 Αρ. Πρωτ.: ΔΜΕΒΟ/Α/Φ.10.ΤΜ.6/182906/3369

 Ταχ. Δ/νση : Μεσογείων 119
 Ταχ. Κώδικας : 101 92
 Πληροφορίες : Ειρήνη Γκώγκου
 Τηλ. : 210 6969838
 Fax : 210 6969346

ΘΕΜΑ: Εξέταση της υπ' αριθ. πρωτ. ΥΠΕΝ 182906/9-9-2016 «Αίτησης Θεραπείας της Ελληνικός Χρυσός, Ανώνυμης Εταιρείας Μεταλλείων και Βιομηχανίας Χρυσού, για την ανάκληση της υπ' αριθ. ΔΜΕΒΟ/Α/Φ.10ΤΜ.6/180239/2659/5.7.2016 Απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας περί επιστροφής του Προσαρτήματος ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΧΑΛΚΟΥ, ΧΡΥΣΟΥ ΚΑΙ ΘΕΙΙΚΟΥ ΟΞΕΟΣ ΜΑΝΤΕΜ ΛΑΚΚΟΥ».

ΑΠΟΦΑΣΗ
Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Το άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος.
2. Το άρθρο 24 του ν. 2690/1999 (Α' 45) «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις».
3. Τις διατάξεις του άρθρου 50 του ΠΔ 18/1989.
4. Τις διατάξεις
 - α. Του Π.Δ. 100/2014 «Οργανισμός του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής» (ΦΕΚ 168/Α/28-08-2014).
 - β. Του Π.Δ. 24/2015 «Σύσταση και μετονομασία Υπουργείων, μεταφορά της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων» (ΦΕΚ 20/Α).
 - γ. Του Π.Δ. 54/2015 «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (ΦΕΚ 83/Α).
5. Το άρθρο 52 του ν. 3220/2004 (Α' 15), με το οποίο κυρώθηκε η υπ' αριθ. 22.138/12.12.2003 Σύμβαση μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της εταιρείας ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ ΑΕΜΒΧ.
6. Την με αριθ. πρωτ. Οικ201745/26-7-2011 ΚΥΑ περί «Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων για τα έργα: α. "ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΕΣ - ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ" και β. "ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ, ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΩΡΟΥ ΑΠΟΘΕΣΗΣ ΠΑΛΑΙΩΝ ΤΕΛΜΑΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑΣ" της εταιρείας ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ ΑΕΜΒΧ στο νομό Χαλκιδικής» και ιδίως τους όρους α1 (όπου ορίζεται ότι «...Η επένδυση της Ελληνικός Χρυσός ΑΕ έχει ως στόχο την παραγωγή συμπυκνωμάτων μολύβδου (γαληνίτη), ψευδαργύρου (σφαλερίτη), πυριτών και χαλκού/χρυσού, ταυτόχρονα με την παραγωγή μεταλλικού χρυσού, χαλκού και αργύρου, μέσα από καθετοποιημένη διαδικασία εξαγωγής των μετάλλων...») και δ2.324. (όπου ορίζεται ότι «για την παραγωγή χαλκού, χρυσού και αργύρου από τα συμπυκνώματα χαλκού - χρυσού Σκουριών και χρυσοφόρων πυριτών Ολυμπιάδας να εφαρμοστεί η μέθοδος της ακαριαίας τήξης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 5.5.2. της 91 σχετικής ΜΠΕ...»), καθώς και τα ληφθέντα υπόψη σε αυτήν σχετικά.
7. Τις διατάξεις του ν.δ. 210/1973 «Περί Μεταλλευτικού Κώδικος» (ΦΕΚ Α' 277), όπως αυτές τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις του ν.δ. 180/1974 «Περί ρυθμίσεως θεμάτων ανακυπτόντων κατά την εφαρμογήν του Μεταλλευτικού Κώδικος, λόγω καταργήσεως των Περιφερειακών Διοικήσεων» (ΦΕΚ Α' 347) και του ν.274/1976 Περί τροποποίησης του Μεταλλευτικού Κώδικος (ΦΕΚ Α' 50).
8. Την απόφαση του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αριθμό Δ7/Α/οικ.12050/2223/23-5-2011, «Κανονισμός Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών» (ΦΕΚ 1227/Β/14-

6-2011) και ιδιαίτερα τα άρθρα 4 [στην περ. β' της παρ. 1 του οποίου ορίζεται ότι (ο εκμεταλλευτής μεταξύ των άλλων έχει την υποχρέωση) «να καταρτίζει και να υποβάλλει στην αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠΕΚΑ, πριν από την έναρξη μεταλλευτικών ή λατομικών εργασιών σε νέο έργο ή και νέο μέρος του έργου, το οποίο δεν έχει περιληφθεί στην αρχική μελέτη, τεχνική μελέτη του έργου ή μέρους του έργου, που οι προδιαγραφές της καθώς και η διαδικασία για την έγκρισή της, αναφέρονται στα άρθρα 101 και 102. Τα κριτήρια που γενικά πρέπει να ικανοποιούνται στις παραπάνω μελέτες είναι η οικονομία του κοιτάσματος, σε συνδυασμό με την ασφάλεια των εργαζομένων, των εργασιών και των εγκαταστάσεων, καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος και γενικότερα η ελαχιστοποίηση του κοινωνικού κόστους στα πλαίσια των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης. Επίσης, ο εκμεταλλευτής θα πρέπει να διαθέτει εγκεκριμένη μελέτη Περιβαλλοντικών επιπτώσεων για το μεταλλευτικό ή λατομικό έργο και να τηρεί τους εκάστοτε ισχύοντες περιβαλλοντικούς όρους», στη δε περ. γ' ορίζεται ότι (ο εκμεταλλευτής υποχρεούται) «να σχεδιάζει και να εκτελεί ορθολογικά, σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και της τεχνικής, καθώς και τα κριτήρια του άρθρου 6, κάθε μεταλλευτική εργασία που γίνεται στο έργο του», 6 [στην παρ. 3 του οποίου ορίζεται μεταξύ άλλων ότι «...θα πρέπει να καταβάλλεται κάθε προσπάθεια για συνδυασμένη εκμετάλλευση, με στόχο τη βέλτιστη αξιοποίηση του κοιτάσματος υπό τις επικρατούσες τεχνικοοικονομικές συνθήκες, στα πλαίσια των αρχών της βιώσιμης και ισόρροπης ανάπτυξης...», «...θα πρέπει να αποφεύγεται κάθε τρόπος κατασπατάλησης ή ευκαιριακής εκμετάλλευσης του κοιτάσματος...», «οι μεταλλευτικές εργασίες της επεξεργασίας να γίνονται με τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η μεγαλύτερη δυνατή ανάκτηση των χρήσιμων συστατικών των ορυκτών υλών που εξορύσσονται, σε συνδυασμό με την επίτευξη της καλύτερης δυνατής ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος»], 101 [στην περ. ε.ι. της παρ. 1 του οποίου ορίζεται ότι (στο υποχρεωτικό περιεχόμενο της τεχνικής μελέτης, σε ό, τι αφορά τις κύριες εγκαταστάσεις επεξεργασίας συγκαταλέγεται και) «γενική περιγραφή της μεθόδου επεξεργασίας και αντίστοιχο διάγραμμα ροής» (ε.ι.β'), και «τα προϊόντα που παράγονται (ποσότητες και ποιότητες) και ισοζύγιο μάζας μεταξύ τροφοδοσίας της εγκατάστασης και παραγόμενων προϊόντων – παραπροϊόντων – αποβλήτων», ενώ στην παρ. 2 ορίζεται ότι «ανάλογα με τη φύση των εργασιών του έργου ή μέρους του έργου, στην αντίστοιχη τεχνική μελέτη, πρέπει να περιέχονται τα απαραίτητα στοιχεία, κεφάλαια και τμήματα»] και 102 [στο εδ. γ' της παρ. 1 του οποίου ορίζεται ότι «σε περίπτωση που η μελέτη κριθεί ανεπαρκής ή ανακριβής, τότε επιστρέφεται στον εκμεταλλευτή που μπορεί να την υποβάλει εκ νέου, αφού προηγουμένα η μελέτη συμπληρωθεί ή διορθωθεί, σύμφωνα με τις οδηγίες της Υπηρεσίας που έχουν εγγράφως διατυπωθεί»].

9. Την απόφαση με αριθμό πρωτ. Δ8-Α/Φ.7.49.13/2809/349/10-12-2012 της Διεύθυνσης Μεταλλευτικών & Βιομηχανικών Ορυκτών ΥΠΕΚΑ, με την οποία εγκρίθηκε η τεχνική μελέτη εκμετάλλευσης του υποέργου «Μεταλλευτικές εγκαταστάσεις Σκουριών» του έργου «Μεταλλευτικές – Μεταλλουργικές Εγκαταστάσεις Μεταλλείων Κασσάνδρας» και τέθηκαν, μεταξύ άλλων, όροι οι οποίοι θα πρέπει να πληρωθούν ως προς τις κύριες εγκαταστάσεις επεξεργασίας της μονάδας μεταλλουργίας και ειδικότερα:
- Τον όρο υπ' αριθ. 6 (Μεταλλουργία) του Κεφαλαίου Β' (Ειδικοί Όροι) αυτής, με τον οποίο προβλέπεται μεταξύ άλλων η υποχρέωση του φορέα εκμετάλλευσης να εξειδικεύσει και να συμπληρώσει σε επίπεδο μελέτης εφαρμογής (engineering) τη διαδικασία μεταλλουργικής επεξεργασίας του παραχθόμενου συμπυκνώματος που περιγράφεται στην υποβληθείσα προς έγκριση μελέτη, στο πλαίσιο δε της υποχρέωσής του αυτής, 1) να εκτελέσει πρόγραμμα δοκιμών σε κατάλληλη ημιβιομηχανική μονάδα επί τόπου του έργου, 2) να υποβάλει στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΚΑ προς έγκριση, ως Προσάρτημα 5 του όρου Γ3 τις ειδικές μελέτες που θα αφορούν κάθε μία από τις μοναδιαίες διεργασίες που συνιστούν την ολοκληρωμένη μεταλλουργική μέθοδο επεξεργασίας, οι οποίες θα πρέπει να εκπονηθούν απολύτως σύμφωνα με τη γνωμοδότηση της Υπηρεσίας επί της ΜΠΕ του συνολικού έργου, καθώς και με το υπ' αριθ. Πρωτ. Δ8-Α/Φ.7.49.13/οικ.29614/5028/23.12.2011 έγγραφο, με το οποίο κοινοποιήθηκαν στην εκμεταλλεύτρια εταιρεία οι παρατηρήσεις της Υπηρεσίας, που προέκυψαν από την αξιολόγηση της μελέτης και με το οποίο ζητήθηκαν ορισμένες διορθώσεις και συμπληρώσεις της τεχνικής μελέτης, ενώ προσδιορίστηκε ως γενική κατεύθυνση η αντιμετώπιση των ζητημάτων α) της συντομότερης δυνατής έναρξης της Φάσης Λειτουργίας Β' με στόχο τη μεγιστοποίηση των εγχώρια επεξεργαζόμενων συμπυκνωμάτων, β) της αναλογίας των τεχνικών μέσων αξιοποίησης με τη σπουδαιότητα των κοιτασμάτων Ολυμπιάδας και Σκουριών (α. 60 ΜΚ), γ) της περιεκτικότητας σε ανειθύμητα συστατικά της τροφοδοσίας της μεταλλουργίας σε σχέση με την κατανομή τους στα ενδιάμεσα προϊόντα, παραπροϊόντα, προϊόντα και απόβλητα της μεταλλουργίας με γνώμονα πρωτίστως την ασφάλεια του εργασιακού περιβάλλοντος και δ) της εύρυθμης λειτουργίας της ακολουθούσας την τήξη (downstream) παραγωγικής διαδικασίας, με πρώτο κριτήριο τη δυνατότητα παραγωγής τελικών προϊόντων και ακολούθως την ποιότητα και εμπορευσιμότητα των προϊόντων αυτών.
 - Τον όρο υπ' αριθ. 3 του Κεφαλαίου Γ' (Υποχρεώσεις) αυτής, όπου προβλέπεται μεταξύ άλλων η υποχρέωση του φορέα εκμετάλλευσης να υποβάλει προς έγκριση, εντός χρόνου όχι μεγαλύτερου των τριών (3) ετών «ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ 5: ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΧΑΛΚΟΥ, ΧΡΥΣΟΥ ΚΑΙ ΘΕΙΙΚΟΥ ΟΞΕΟΣ ΜΑΝΤΕΜ ΛΑΚΚΟΥ», η έγκριση του οποίου (όπως και του συνόλου των προσαρτημάτων και τεχνικών μελετών όλων των υποέργων που συνιστούν το επενδυτικό σχέδιο των μεταλλείων Κασσάνδρας, θα επέχει θέση οριστικής έγκρισης του αναθεωρημένου επενδυτικού σχεδίου των μεταλλείων Κασσάνδρας, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 2 έως 5 της με αριθμό 22.138/12-12-2003 Σύμβασης Μεταβίβασης, η οποία συνομολογήθηκε την 12-12-2003 ενώπιον της Συμβολαιογράφου Αθηνών Ιωάννας Βας. Γαβριέλη – Αναγνωσταλάκη, μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της εταιρείας

- «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ Ανώνυμη Εταιρεία Μεταλλείων και Βιομηχανίας Χρυσού» και η οποία κυρώθηκε με το ν. 3220/2004.
10. Την απόφαση με αριθμό πρωτ. Δ8-Α/Φ.7.49.13/30258ΠΕ/5159ΠΕ/10-02-2012 με την οποία εγκρίθηκε η τεχνική μελέτη εκμετάλλευσης του υποέργου «Μεταλλευτικές Εγκαταστάσεις Ολυμπιάδας» του έργου «Μεταλλευτικές – Μεταλλουργικές Εγκαταστάσεις Μεταλλείων Κασσάνδρας» και ειδικότερα:
 - Τον όρο υπ' αριθ. 9 (Μεταλλουργία) του Κεφαλαίου Β' (Ειδικοί Όροι) αυτής, με τον οποίο προβλέπεται μεταξύ άλλων η υποχρέωση του φορέα εκμετάλλευσης να εξειδικεύσει και να συμπληρώσει σε επίπεδο μελέτης εφαρμογής (engineering) τη διαδικασία μεταλλουργικής επεξεργασίας του παραχθησόμενου συμπυκνώματος που περιγράφεται στην υποβληθείσα προς έγκριση μελέτη, στο πλαίσιο δε της υποχρέωσής του αυτής, α) να εκτελέσει πρόγραμμα δοκιμών σε κατάλληλη ημιβιομηχανική μονάδα επί τόπου του έργου, β) να υποβάλει στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΚΑ προς έγκριση, ως Προσάρτημα 5 του όρου Γ3 τις ειδικές μελέτες που θα αφορούν κάθε μία από τις μοναδιαίες διεργασίες που συνιστούν την ολοκληρωμένη μεταλλουργική μέθοδο επεξεργασίας, οι οποίες θα πρέπει να εκπονηθούν απολύτως σύμφωνα με τη γνωμοδότηση της Υπηρεσίας επί της ΜΠΕ του συνολικού έργου, καθώς και με το υπ' αριθ. Πρωτ. Δ8-Α/Φ.7.49.13/οικ.29614/5028/23.12.2011 έγγραφο, με το οποίο κοινοποιήθηκαν στην εκμεταλλεύτρια εταιρεία οι παρατηρήσεις της Υπηρεσίας, που προέκυψαν από την αξιολόγηση της μελέτης και με το οποίο ζητήθηκαν ορισμένες διορθώσεις και συμπληρώσεις της τεχνικής μελέτης, ενώ προσδιορίστηκε ως γενική κατεύθυνση η αντιμετώπιση των ζητημάτων β1) της συντομότερης δυνατής έναρξης της Φάσης Λειτουργίας Β' με στόχο τη μεγιστοποίηση των εγχώρια επεξεργαζόμενων συμπυκνωμάτων, β2) της αναλογίας των τεχνικών μέσων αξιοποίησης με τη σπουδαιότητα των κοιτασμάτων Ολυμπιάδας και Σκουριών (α. 60 ΜΚ), β3) της περιεκτικότητας σε ανειθύμητα συστατικά της τροφοδοσίας της μεταλλουργίας σε σχέση με την κατανομή τους στα ενδιάμεσα προϊόντα, παραπροϊόντα, προϊόντα και απόβλητα της μεταλλουργίας με γνώμονα πρωτίστως την ασφάλεια του εργασιακού περιβάλλοντος και β4) της εύρυθμης λειτουργίας της ακολουθούσας την τήξη (downstream) παραγωγικής διαδικασίας, με πρώτο κριτήριο τη δυνατότητα παραγωγής τελικών προϊόντων και ακολούθως την ποιότητα και εμπορευσιμότητα των προϊόντων αυτών.
 - Τον όρο υπ' αριθ. 3 του Κεφαλαίου Γ' (Υποχρεώσεις) αυτής, όπου προβλέπεται μεταξύ άλλων η υποχρέωση του φορέα εκμετάλλευσης να υποβάλει προς έγκριση, εντός χρόνου όχι μεγαλύτερου των τριών (3) ετών «ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ 6: ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΧΑΛΚΟΥ, ΧΡΥΣΟΥ ΚΑΙ ΘΕΙΙΚΟΥ ΟΞΕΟΣ ΜΑΝΤΕΜ ΛΑΚΚΟΥ», η έγκριση του οποίου (όπως και του συνόλου των προσαρτημάτων και τεχνικών μελετών όλων των υποέργων που συνιστούν το επενδυτικό σχέδιο των μεταλλείων Κασσάνδρας), θα επέχει θέση οριστικής έγκρισης του αναθεωρημένου επενδυτικού σχεδίου των μεταλλείων Κασσάνδρας, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 2 έως 5 της με αριθμό 22.138/12-12-2003 Σύμβασης Μεταβίβασης, η οποία συνομολογήθηκε την 12-12-2003 ενώπιον της Συμβολαιογράφου Αθηνών Ιωάννας Βας. Γαβριέλη – Αναγνωσταλάκη, μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της εταιρείας «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ Ανώνυμη Εταιρεία Μεταλλείων και Βιομηχανίας Χρυσού» και η οποία κυρώθηκε με το ν. 3220/2004.
 11. Τα πλήρη στοιχεία των φακέλων των υποέργων «Μεταλλευτικές εγκαταστάσεις Σκουριών» και «Μεταλλευτικές – Μεταλλουργικές Εγκαταστάσεις Ολυμπιάδος», του έργου «Μεταλλευτικές – Μεταλλουργικές Εγκαταστάσεις Κασσάνδρας».
 12. Την υπ' αριθ. πρωτ. 23506/22-12-2014 αίτηση της εταιρείας ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ Α.Ε., με την οποία υποβλήθηκε ως Προσάρτημα (5 και 6 αντίστοιχα) των αποφάσεων έγκρισης των Τεχνικών Μελετών των υποέργων Σκουριών και Ολυμπιάδας, αντίστοιχα, η Τεχνική Μελέτη της «Μεταλλουργικής Μονάδας Χαλκού, Χρυσού και Θεϊκού Οξέος Μαντέμ Λάκκου» συνοδευόμενη από 9 προσαρτήματα.
 13. Την υπ' αριθ. 3191/2015 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (Ε' Τμήμα) με την οποία ακυρώθηκε η υπ' αριθ. ΔΜΕΒΟ/Α/Φ.5.1.6/οικ.175135/1047/28.4.2015 πράξη του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης και αναπέμφθηκε η υπόθεση στη Διοίκηση για νέα, νόμιμη κρίση, σύμφωνα με το σκεπτικό της εν λόγω απόφασης.
 14. Το γεγονός ότι στο σκεπτικό της ως άνω απόφασης έγινε μεταξύ άλλων δεκτό ότι: «Η αιτιολογία του ως άνω εγγράφου (της ακυρωθείσας υπ' αριθ. ΔΜΕΒΟ/Α/Φ.5.1.6/οικ.175135/1047/28.4.2015 πράξης του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης) ότι δεν έχει εκτελεστεί πρόγραμμα δοκιμών σε κατάλληλη ημιβιομηχανική κλίμακα επί τόπου του έργου είναι αφενός μεν αόριστη, καθ' όσον δεν εξειδικεύει ποια συγκεκριμένη πλημμέλεια αποδίδει στο πρόγραμμα δοκιμών που έχει εκτελέσει η αιτούσα (κλίμακα δοκιμών, τόπος, χρησιμοποιηθέντα πετρώματα), αφετέρου δε και πλημμελής διότι δεν αιτιολογεί τον λόγο για τον οποίο απορρίπτει ως μη αξιόπιστα τα παραχθέντα πορίσματα των δοκιμών, από τα οποία προκύπτει η εφαρμοσιμότητα της μεταλλουργικής μεθόδου και στο συγκεκριμένο μίγμα τροφοδοσίας (χαλκοπυρίτη – αρσеноπυρίτη – σιδηροπυρίτη) και η καλή προσαρμογή του σε βιομηχανικό επίπεδο, προς διακρίβωση των οποίων είχε εξ άλλου τεθεί ο όρος από τη Διοίκηση (βλ. την με αριθ. πρωτ. Δ8/Α/Φ.7.49.13/22343/3949/2.12.2010 γνωμοδότηση της Διεύθυνσης Μεταλλευτικών Ορυκτών επί της Μ.Π.Ε. και την από 7.10.2011 επιστολή της με παρατηρήσεις επί της τεχνικής μελέτης Ολυμπιάδας). Εξ άλλου απαραδέκτως επιχειρείται η συμπλήρωση της μη νόμιμης αυτής αιτιολογίας με το μετά τη συζήτηση κατατεθέν υπόμνημα του Δημοσίου, στο οποίο αναφέρεται ότι ούτε επιτόπου δοκιμές έγιναν ούτε επιτόπου δείγματα παρήχθησαν, καθ' όσον το εργοστάσιο εμπλουτισμού της Ολυμπιάδας μέχρι σήμερα παράγει συμπυκνώματα από παλιά τέλματα, αφού δεν έχει αρχίσει η εξόρυξη του μεταλλείου, το δε εργοστάσιο εμπλουτισμού Σκουριών δεν έχει καν λειτουργήσει. Εν πάση περιπτώσει, οι ισχυρισμοί

αυτοί είναι απορριπτέοι και ως αβάσιμοι, διότι μόνο το γεγονός ότι οι δοκιμές δεν διενεργήθηκαν επιτόπου, ανεξαρτήτως του εάν αυτό ήταν εφικτό, δεν αρκεί για να στηρίξει την απόρριψη των διενεργηθεισών σε εξειδικευμένο εργαστήριο δοκιμών σε ημιβιομηχανική κλίμακα με μεταλλεύματα που είτε έχουν παραχθεί επιτόπου (αρσενουπιρίτες Ολυμπιάδας) είτε έχουν αποδεδειγμένως παρόμοια ορυκτολογική και χημική σύσταση με τα τοπικά (χαλκούχο μετάλλευμα του κοιτάσματος BajodeAlumbrera Αργεντινής, σύμφωνα με την προσκομισθείσα από 18.1.2012 γνωμάτευση του Καθηγητή του Τομέα Ορυκτολογίας και Πετρολογίας του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών). Δεδομένου δε ότι, ως προκύπτει από το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης πράξης, η μη έγκριση του προσαρτήματος στηρίχθηκε κυρίως στην κατά τα ανωτέρω μη επαρκή αιτιολογία περί μη πληρώσεως του όρου περί διενέργειας επιτόπιων ημιβιομηχανικών δοκιμών, η δε επεξεργασία των λοιπών υποβληθέντων στοιχείων και η διατύπωση των παρατηρήσεων που ενσωματώθηκε στο έγγραφο έγινε κατά τρόπο ενδεικτικό, η προσβαλλόμενη πράξη θα πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό της, να αναπεμφθεί η υπόθεση στη Διοίκηση προς νέα νόμιμη κρίση, κατά την εκφορά της οποίας θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να ληφθούν υπ' όψιν αφενός οι απαντήσεις της αιτούσας επί των εικουρικών παρατηρήσεων –όπου αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους δεν είναι δυνατή, κατά την άποψή της, η αλλαγή των μεθόδων τροφοδοσίας της μεταλλουργικής μονάδας και αξιοποίησης του δυναμικού των Σκουριών και επισημαίνεται η συμμόρφωσή της προς τις λοιπές υποδείξεις της υπηρεσίας – και αφετέρου ότι επιστροφή φακέλου τεχνικής μελέτης προβλέπεται κατά το άρθρο 102 ΚΜΛΕ μόνο για λόγους ανεπάρκειας ή ανακρίβειας των υποβληθέντων στοιχείων.

15. Το υπ' αριθ. πρωτ. Α2352/26-5-2015 υπόμνημα της εταιρείας ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ Α.Ε και ιδίως τις απαντήσεις που διαλαμβάνονται σε αυτό, αναφορικά με τις επικουρικές παρατηρήσεις που εκτίθενται στο υπ' αριθ. πρωτ. ΔΜΕΒΟ/Α/Φ.5.1.6/οικ.175135/1047/28-4-2015 έγγραφο της υπηρεσίας.
16. Το υπ' αριθ. 180239/29-6-2016 «ΤΕΧΝΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ» του Προϊσταμένου του Τμήματος Επιθεώρησης Μεταλλείων Ν. Ελλάδος του ΣΕΠΔΕΜ, ορισθέντος, δυνάμει της υπ' αριθ. πρωτ. 2159/2-9-2015 απόφασης της Γενικής Γραμματέως ΥΠΑΠΕΝ, να συμβάλει στο έργο του Τμήματος Μεταλλευτικών και Ενεργειακών Ορυκτών της Δ/σης Μεταλλευτικών, Ενεργειακών και Βιομηχανικών Ορυκτών, για την αξιολόγηση της Τεχνικής Μελέτης της Μεταλλουργικής Μονάδας Χαλκού, Χρυσού και Θεικού Οξέος Μαντέμ Λάκκου και την εισήγηση των σχετικών εγγράφων της υπηρεσίας.
17. Την υπ' αριθ. ΔΜΕΒΟ/Α/Φ.10ΤΜ.6/180239/2659/5-7-2016 Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και το σύνολο των στοιχείων του φακέλου.
18. Το υπ' αριθ. ΓΔΟΠΥ/3960/27-10-2016 (ΑΠ Γρ.Υπουργού:5050/26-10-2016) «ΤΕΧΝΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ» του Προϊσταμένου του Τμήματος Επιθεώρησης Μεταλλείων Ν. Ελλάδος του ΣΕΠΔΕΜ, επί των τεχνικών ζητημάτων που διαλαμβάνονται στην αναφερόμενη στο σχετικό 19, Αίτηση Θεραπείας.
19. Το υπ' αριθ. πρωτ. ΥΠΕΝ 182906/9-9-2016 έγγραφο της εταιρείας «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΧΡΥΣΟΥ» και τη συνημμένη σε αυτό ΑΙΤΗΣΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΛΗΣΗ της ΔΜΕΒΟ/Α/Φ.10ΤΜ.6/180239/2659/5-7-2016 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας περί επιστροφής του Προσαρτήματος «ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΧΑΛΚΟΥ, ΧΡΥΣΟΥ ΚΑΙ ΘΕΙΙΚΟΥ ΟΞΕΟΣ ΜΑΝΤΕΜ ΛΑΚΚΟΥ», από την εξέταση της οποίας (καθώς και της συνημμένης σε αυτήν Τεχνικής Έκθεσης Αξιολόγησης της εταιρείας Outotec) προκύπτει ότι:

I. Ως προς τις «Γενικές Παρατηρήσεις» της υπό κρίση Αίτησης Θεραπείας.

A. Επί του ισχυρισμού περί παραβίασης της αρχής της χρηστής διοίκησης και περί αντίθεσης της προσβαλλόμενης απόφασης με τους όρους της Α.Ε.Π.Ο. του έργου.

Στο κεφάλαιο υπό τον τίτλο «Γενικές Παρατηρήσεις» της εξεταζόμενης Αίτησης Θεραπείας της, η αιτούσα, αφού έχει διατυπώσει τη γενική αιτίαση ότι η υπ' αριθ. ΔΜΕΒΟ/Α/Φ.10ΤΜ.6/180239/2659/5-7-2016 Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας «έρχεται να επαναφέρει παρανόμως και εκ του πλαγίου ένα ήδη κριθέν ζήτημα, την εφαρμοσιμότητα της μεταλλουργικής μεθόδου της ακαριαίας τήξης στα συμπυκνώματα Σκουριών και Ολυμπιάδας», προβάλλει τον ισχυρισμό ότι η προσβαλλόμενη τυγχάνει ανακλητέα, καθώς, κατά την αιτούσα, δι' αυτής επιχειρείται, «κατά παράβαση της αρχής της χρηστής διοίκησης (venire contra factum proprium), η εκ νέου αμφισβήτηση της καταλληλότητας και εφαρμοσιμότητας της μεταλλουργικής μεθόδου ακαριαίας τήξεως για τα συμπυκνώματα Σκουριών και Ολυμπιάδας, με τα τεχνικά χαρακτηριστικά που η μέθοδος αυτή έχει στην Μ.Π.Ε. του έργου, διότι τα ζητήματα αυτά έχουν ήδη κριθεί με την Α.Ε.Π.Ο., αλλά και από τη νομολογία του ΣτΕ. Το γεγονός ότι η Διοίκηση έχει ήδη κρίνει με νομικά δεσμευτικό τρόπο την καταλληλότητα και εφαρμοσιμότητα της μεθόδου ακαριαίας τήξης επιβεβαιώνεται με δύναμη δεδικασμένου από τις ως άνω αποφάσεις του ΣτΕ (αναφέρεται εδώ η αιτούσα στις υπ' αριθ. 1492/2013 και 551/2015 ΣτΕ και στις κρίσεις που διατυπώθηκαν σε αυτές, αναφορικά με το κύρος και τη νομιμότητα των ειδικότερων όρων της περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου, που αφορούν την εγκεκριμένη μέθοδο μεταλλουργίας της ακαριαίας τήξης), όπου διαγνώσθηκε η πλήρης αποδοχή από τη Διοίκηση της μεταλλουργικής μεθόδου που περιγράφεται από την Α.Ε.Π.Ο. ως κατάλληλης και εφαρμοσίμης για τις συγκεκριμένες συνθήκες του έργου. Με την κρίση της αυτή, η Α.Ε.Π.Ο., η οποία ως ατομική πράξη καλύπτεται από το τεκμήριο νομιμότητας των διοικητικών πράξεων, δεσμεύει όχι μόνο την Εταιρεία μας, αλλά και τη Διοίκηση σε όλα

τα επόμενα στάδια των τεχνικών αδειοδοτήσεων, τα οποία αφορούν απλώς σε εξειδικευμένα λεπτομερή στοιχεία τεχνικής τεκμηρίωσης». Ο ισχυρισμός αυτός, ωστόσο, αβασίμως και αλυσιτελώς προβάλλεται από την αιτούσα, καθώς:

- i. **Με την προσβαλλόμενη πράξη ουδόλως αμφισβητήθηκε, ευθέως ή και εμμέσως, το κύρος, η νομιμότητα και η αξίωση εφαρμογής των σχετικών όρων της Α.Ε.Π.Ο., με τους οποίους προκρίθηκε η επιλογή της πυρομεταλλουργικής μεθόδου της ακαριαίας τήξης ως βέλτιστης διαθέσιμης τεχνικής, με κριτήριο την βέλτιστη περιβαλλοντικά και τεχνικοοικονομικά κατεργασία των συγκεκριμένων μεταλλευμάτων και τη διαχείριση των παραγόμενων αποβλήτων, ούτε τέθηκε καθ' οιονδήποτε τρόπο εν αμφιβόλω η εφαρμοσιμότητά της καθ' εαυτήν εν γένει και επί των συγκεκριμένων συμπυκνωμάτων. Απεναντίας, η υπ' αριθ. Οικ201745/26-7-2011 ΚΥΑ Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων, ελήφθη υπ' όψη από την προσβαλλόμενη, ως εκ των βασικών παραμέτρων του αδειοδοτικού πλαισίου που διέπει το έργο εν γένει, αλλά και ως προς τις επιμέρους προδιαγραφές που θα πρέπει να πληρούνται κατά το, λογικά και νομικά, επόμενο στάδιο της τεχνικής του αδειοδότησης.** Είναι δε ακριβώς προς τούτο, που η προσβαλλόμενη απόφαση θέτει υπό ενδελεχή έρευνα τη συμφωνία του (επιστραφέντος με αυτήν) Προσάρτηματος «ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΧΑΛΚΟΥ, ΧΡΥΣΟΥ ΚΑΙ ΘΕΙΙΚΟΥ ΟΞΕΟΣ ΜΑΝΤΕΜ ΛΑΚΚΟΥ», με τις προδιαγραφές της Α.Ε.Π.Ο. (και της ενσωματένης σε αυτήν Μ.Π.Ε.), εξετάζοντας λ.χ. εάν οι πραγματοποιηθείσες δοκιμές εκτελέστηκαν όντως με βάση τις αναλογίες τροφοδοσίας που περιγράφονται στην Μ.Π.Ε. και εάν, ιδίως, το εν λόγω Προσάρτημα ανταποκρίνεται με επάρκεια σε μία από τις βασικές παραμέτρους της περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου, που είναι η τελική παραγωγή αργού και καθαρού χρυσού, καθαρού μεταλλικού αργύρου και καθαρού μεταλλικού χρυσού (κεφάλαιο Β' της προσβαλλόμενης, όπου και εκτενής αναφορά στις αντίστοιχες προβλέψεις της Α.Ε.Π.Ο. και στις σχετικές κρίσεις της απόφασης ΣΤΕ 1492/2013).

Συναφώς, αβασίμως αποδίδει η κρινόμενη Αίτηση Θεραπείας στην προσβαλλόμενη απόφαση τη μομφή μιας γενικής αμφισβήτησης της εφαρμοσιμότητας της μεθόδου ακαριαίας τήξεως αποσπώντας και παραθέτοντας ελλιπώς ένα χωρίο αυτής (σελ. 3 της Αίτησης Θεραπείας, όπου γίνεται αναφορά σε, υποκρυπτόμενη σε όλους τους λόγους αναπομπής, αμφισβήτηση της εφαρμοσιμότητας της μεθόδου), ενώ το ακριβές και πλήρες σχετικό χωρίο της προσβαλλόμενης [«...Τούτο σημαίνει ότι τα αποτελέσματα των πραγματοποιηθεισών δοκιμών, όπως αποτυπώνονται στα υποβληθέντα σχετικά Παραρτήματα και στην επικαιροποιημένη προμελέτη, δεν αποδεικνύουν την εφαρμοσιμότητα της μεθόδου, με βάση τα επί μέρους μεγέθη που είχαν προδιαγραφεί στην ΜΠΕ/ΑΕΠΟ και τα όσα εντέλει παρατίθενται στην υποβληθείσα Τεχνική Μελέτη...»], καταδεικνύει ότι η συγκεκριμένη αναφορά της προσβαλλόμενης δεν αμφισβητεί την εφαρμοσιμότητα της μεθόδου εν γένει, αλλά μόνον σε σχέση με συγκεκριμένα στοιχεία που παρατίθενται στο υποβληθέν προσάρτημα, τα οποία τεκμηριωμένα ελέγχει είτε ως ανακριβή είτε ως ανεπαρκή ως προς την αντιμετώπιση συγκεκριμένων τεχνικών ζητημάτων και ως προς την εκπλήρωση του σκοπού για τον οποίο εξαρχής ζητήθηκαν από την Υπηρεσία (δυνάμει του ά. 101 παρ. 2 του ΚΜΛΕ), με τους όρους οι οποίοι τέθηκαν στις αποφάσεις έγκρισης των τεχνικών μελετών των υποέργων Σκουριών και Ολυμπιάδας. Έλεγε, δηλαδή, η Διοίκηση με την προσβαλλόμενη όχι το εάν η πυρομεταλλουργική μέθοδος της ακαριαίας τήξης είναι εν γένει εφαρμόσιμη επί των συμπυκνωμάτων του έργου, αλλά το εάν και κατά πόσον η υποβληθείσα ως προσάρτημα 5,6 «Τεχνική Μελέτη της Μεταλλουργικής Μονάδας Χαλκού, Χρυσού και Θειικού Οξέος Μαντέμ Λάκκου», αντιμετωπίζει με επάρκεια συγκεκριμένα τεχνικής φύσεως ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με τα κριτήρια που τίθενται από το άρθρο 4 παρ. 1β' ΚΜΛΕ, τέθηκαν στους όρους έγκρισης των τεχνικών μελετών των υποέργων Σκουριών και Ολυμπιάδας.

- ii. **Το γεγονός ότι πράγματι η μέθοδος της ακαριαίας τήξης προκρίθηκε, κατά τρόπο νομικά δεσμευτικό, ως η βέλτιστη διαθέσιμη τεχνική με κριτήρια περιβαλλοντικά και τεχνικοοικονομικά, και εγκρίθηκε περιβαλλοντικά με την Α.Ε.Π.Ο. του έργου, δεν υποκαθιστά ούτε υπαγορεύει κατά τρόπο εξαντλητικό το περιεχόμενο των τεχνικών αδειοδοτήσεων της μονάδας μεταλλουργίας.** Η έγκριση δε των διαλαμβανόμενων στη Μ.Π.Ε. αναφορικά με την εν γένει περιβαλλοντική προσφορότητα, την καταλληλότητα της μεθόδου και την εφαρμοσιμότητά της επί των συγκεκριμένων συμπυκνωμάτων, δεν υποκαθιστά τη διαδικασία έγκρισης της τεχνικής μελέτης του έργου (και διαπίστωσης της εκπλήρωσης όλων των τεθέντων σε αυτήν όρων) από την αρμόδια υπηρεσία, ούτε την υποβιβάζει σε μία απλή επικυρωτική διαδικασία των υποβαλλόμενων από την αιτούσα παραρτημάτων της κύριας μελέτης με μόνη την επίκληση της συμφωνίας αυτών (εφόσον και όπου αυτή διαπιστώνεται) με τις προβλέψεις της Α.Ε.Π.Ο., καθώς έτσι το στάδιο των τεχνικών αδειοδοτήσεων του έργου, όπως αυτό ρυθμίζεται κατά τα προβλεπόμενα στις σχετικές διατάξεις του ΚΜΛΕ, θα καθίστατο άνευ αντικειμένου.

Θα πρέπει σχετικά να επισημανθεί, κατ' αρχήν, ότι ο σκοπός, το κανονιστικό πλαίσιο, οι όροι και οι προδιαγραφές της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων διακρίνονται από το σκοπό, το αντικείμενο και τις προδιαγραφές της τεχνικής τους αδειοδότησης. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 7 του ν. 4014/2011, «με την ΑΕΠΟ επιβάλλονται προϋποθέσεις, όροι, περιορισμοί και διαφοροποιήσεις για την πραγματοποίηση του έργου ή της δραστηριότητας, ιδίως ως προς τη θέση, το μέγεθος, το είδος, την εφαρμοζόμενη τεχνολογία και τα γενικά χαρακτηριστικά. Επίσης, επιβάλλονται τυχόν αναγκαία επανορθωτικά ή προληπτικά μέτρα και δράσεις παρακολούθησης των περιβαλλοντικών μέσων και παραμέτρων ή και αντισταθμιστικά μέτρα. Οι όροι αφορούν κατά σειρά προτεραιότητας στην αποφυγή ή ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων ή στην επανόρθωση ή αποκατάσταση του περιβάλλοντος. Σε περιπτώσεις όπου, παρά την εφαρμογή όλων των ανωτέρω όρων, διαπιστώνονται επιπτώσεις στο περιβάλλον και εφόσον αυτές αξιολογηθούν ως σημαντικές, δύνανται να επιβάλλονται συμπληρωματικά αντισταθμιστικά μέτρα ή και τέλη...», ενώ, κατά την παρ. 10 του ίδιου άρθρου, «η ΑΕΠΟ αποτελεί προϋπόθεση για την έκδοση κάθε διοικητικής πράξης που απαιτείται κατά περίπτωση, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για την πραγματοποίηση ή λειτουργία του έργου ή της δραστηριότητας». Κατά συνέπεια, η Α.Ε.Π.Ο. προηγείται μεν και αποτελεί προϋπόθεση για την πρόοδο της διαδικασίας τεχνικής αδειοδότησης του έργου, πλην όμως δεν υποκαθιστά την τελευταία ούτε ταυτίζεται κατά περιεχόμενο ή κατά σκοπό με αυτήν.

Η υποχρέωση του εκμεταλλευτή να κατάρτιζε και να υποβάλλει προς έγκριση στην αρμόδια υπηρεσία τεχνική μελέτη του έργου ή μέρους αυτού προβλέπεται στο άρθρο 4 παρ. 1 β' του ΚΜΛΕ, όπου ορίζεται μεταξύ άλλων ότι οι προδιαγραφές της τεχνικής μελέτης είναι οι αναφερόμενες στα άρθρα 101 και 102 ΚΜΛΕ, προβλέπεται δε ότι «τα κριτήρια που γενικά πρέπει να ικανοποιούνται στις παραπάνω μελέτες (τις τεχνικές μελέτες των έργων) είναι η οικονομία του κοιτάσματος, σε συνδυασμό με την ασφάλεια των εργαζομένων, των εργασιών και των εγκαταστάσεων, καθώς και με την προστασία του περιβάλλοντος και γενικότερα, η ελαχιστοποίηση του κοινωνικού κόστους στα πλαίσια των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης». Κατά δε το άρθρο 101 παρ. 2 του ΚΜΛΕ, «ανάλογα με τη φύση των εργασιών του έργου ή μέρους του έργου, στην αντίστοιχη τεχνική μελέτη, πρέπει να περιέχονται τα απαραίτητα στοιχεία, κεφάλαια και τμήματα», διάταξη από την οποία προκύπτει η ευχέρεια της αρμόδιας υπηρεσίας τεχνικής αδειοδότησης του έργου, να προσδιορίζει, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της φύσης κάθε έργου, το αναγκαίο περιεχόμενο της τεχνικής μελέτης, με βάση τα προαναφερθέντα κριτήρια.

Δεσμεύει, λοιπόν, την τεχνικώς αδειοδοτούσα υπηρεσία το πλαίσιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου ως προς την επιλεγείσα ως περιβαλλοντικά προσφορότερη μέθοδο μεταλλουργίας, ως προς την καταλληλότητα και την εν γένει εφαρμοσιμότητά της και ως προς τα βασικά μεγέθη τροφοδοσίας και παραγωγής, δεν υποκαθιστά όμως αυτό την τεχνική αδειοδότηση -η οποία οφείλει, κατά τα ανωτέρω, να λαμβάνει υπόψη και άλλα κριτήρια- ούτε τη δυνατότητα της αρμόδιας υπηρεσίας να θέτει όρους και να εξετάζει το βαθμό συμμόρφωσης προς αυτούς της υποβαλλόμενης τεχνικής μελέτης και των σχετικών προσαρτημάτων αυτής, προκειμένου να διασφαλιστεί η βέλτιστη, ασφαλέστερη για τους εργαζόμενους και την τοπική κοινωνία, περιβαλλοντικά προσφορότερη και αποδοτικότερη δυνατή με βάση την οικονομία του κοιτάσματος και το δημόσιο συμφέρον, προσαρμογή της μεθόδου στις ειδικές συνθήκες της συγκεκριμένης εκμετάλλευσης. Τούτο, άλλωστε, διευκρινίστηκε και στην προκειμένη περίπτωση από την, αρμόδια για την τεχνική αδειοδότηση, υπηρεσία μας, ήδη κατά το στάδιο της έκφρασης γνώμης ενόψει της περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου, με το υπ' αριθ. Δ8-Α/Φ.7.49.13/22343/3949/2-12-2010, στο οποίο αφ' ενός αναφέρεται ρητά, μεταξύ των ληφθέντων υπόψη στοιχείων και (ix) το γεγονός ότι η αδειοδότηση, πέραν της αντίστοιχης περιβαλλοντικής, της λειτουργίας όλων των μεταλλείων, των συνοδών αυτών έργων και εγκαταστάσεων αποτελεί σύμφωνα με το Μεταλλευτικό Κώδικα αρμοδιότητα της Υπηρεσίας μας», ενώ αφετέρου, στο ειδικό κεφάλαιο που αφορά το υποέργο της Μονάδας Μεταλλουργίας (κεφ. Α4) εκτίθενται αναλυτικά τα σημεία τα οποία, κατά την άποψη της υπηρεσίας, έρχονταν περαιτέρω τεχνικής επεξεργασίας τόσο εκείνα τα οποία αφορούσαν γενικά το υποέργο της Μονάδας Μεταλλουργίας όσο και ειδικότερα τα σχετιζόμενα με τις επιμέρους διεργασίες (ακαριαία τήξη, εκχύλιση μάτας, παραγωγή χαλκού Blister, ηλεκτρολυτικός καθαρισμός). Και είναι άλλωστε γι' αυτόν ακριβώς το λόγο που, όπως εκτίθεται αναλυτικά στα σχετικά 9 και 10, η έγκριση από την υπηρεσία μας της τεχνικής μελέτης των υποέργων των Μεταλλευτικών Εγκαταστάσεων Σκουριών και Ολυμπιάδας, τέθηκε υπό συγκεκριμένους όρους, σχετικούς με το αναγκαίο πρόγραμμα δοκιμών, τις ειδικές μελέτες που θα έπρεπε να υποβληθούν και τις προδιαγραφές του Προσαρτήματος της Τεχνικής Μελέτης Μεταλλουργικής Μονάδας Χαλκού, Χρυσού και Θεικού Οξέος Μαντέμ Λάκκου.

- iii. Όπως εξάλλου έχει γίνει δεκτό με την **απόφαση 223/2016 ΣτΕ** –και γίνεται αναλυτική σχετική μνεία στην προσβαλλόμενη απόφαση-, **από τις εγκρίσεις των υπολειπόμενων παραρτημάτων της τεχνικής αδειοδότησης του έργου** (μεταξύ των οποίων ασφαλώς είναι και το Προσάρτημα «Τεχνική Μελέτη της Μεταλλουργικής Μονάδας Χαλκού, Χρυσού και Θεικού Οξέος Μαντέμ Λάκκου» **«εξαρτάται και η μελλοντική έγκριση του επενδυτικού σχεδίου, σύμφωνα με το άρθρο 3.4 της (κυρωθείσας με το άρθρο 52 του ν. 3220/2003, υπ' αριθ. 22.138/12.12.2003) συμβάσεως»** μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της αιτούσας. Η κρίση αυτή και η εξάρτηση της έγκρισης του συνολικού επενδυτικού σχεδίου του έργου από τις εγκρίσεις των υπολειπόμενων παραρτημάτων - τεχνικών μελετών, θα στερείτο παντελώς νοήματος, εάν ευσταθούσε ο ισχυρισμός της αιτούσας, ότι με τις εν λόγω τεχνικές μελέτες γνωστοποιούνται απλώς κάποιες τεχνικές λεπτομέρειες των έργων, τις οποίες η αρμόδια τεχνικώς αδειοδοτούσα υπηρεσία, υποχρεούται –δεσμευόμενη από την Α.Ε.Π.Ο. του έργου- να εγκρίνει. Οφείλει, επομένως, η αδειοδοτούσα υπηρεσία να προβεί –σύμφωνα με τις τεχνικές κρίσεις της και με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης- σε ενδελεχή εξέταση του περιεχομένου των εν λόγω παραρτημάτων και στον έλεγχο της συμφωνίας αυτών τόσο βεβαίως με την Α.Ε.Π.Ο. και το εν γένει πλαίσιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου, όσο όμως και με τους όρους που τέθηκαν από την ίδια την υπηρεσία (σύμφωνα με τις σχετικές προβλέψεις του ΚΜΛΕ), κατά το στάδιο της έγκρισης των τεχνικών μελετών των υποέργων Σκουριών και Ολυμπιάδας με τα σχετικά 9 και 10, προκειμένου να βεβαιωθεί η πλήρης προσαρμογή της μονάδας μεταλλουργίας και της εφαρμοζόμενης μεταλλουργικής μεθόδου ακαριαίας τήξης στις ιδιαίτερες συνθήκες του έργου, κατά τρόπο που θα ανταποκρίνεται στα κριτήρια που τίθενται από το άρθρο 4 παρ. 1β' του ΚΜΛΕ.

Β. Επί του ισχυρισμού της αιτούσας ότι η προσβαλλόμενη παραβιάζει το δεδικασμένο της απόφασης 3191/2015 ΣτΕ (Ε' Τμήμα).

Στο ίδιο κεφάλαιο, με τίτλο «Γενικές Παρατηρήσεις», η αιτούσα προβάλλει τον ισχυρισμό ότι η προσβαλλόμενη απόφαση προσκρούει στο δεδικασμένο της απόφασης 3191/2015 ΣτΕ. Ειδικότερα, η αιτούσα ισχυρίζεται ότι *«στην απόφαση 3191/2015, το Συμβούλιο της Επικρατείας ασχολήθηκε με τις δοκιμές της πυρομεταλλουργικής μεθόδου ακαριαίας τήξης σε ημιβιομηχανική κλίμακα, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν από την κάτοχο της τεχνολογίας Outotec στο Porij της Φινλανδίας. Κρίθηκε δε στη σκέψη 16 της εν λόγω απόφασης ότι: Από τα πορίσματα των δοκιμών αυτών προέκυψε η εφαρμοσιμότητα της μεταλλουργικής μεθόδου με πολύ καλά αποτελέσματα και υψηλή ανάκτηση, τα δε πορίσματα αυτά παρατέθηκαν στο σώμα της τεχνικής μελέτης και χρησιμοποιήθηκαν για τη σύνταξη των ειδικών μελετών διεργασιών της μεταλλουργικής επεξεργασίας...»*. Καταλήγει δε η αιτούσα στο συμπέρασμα ότι *«το γεγονός ότι τα πορίσματα των δοκιμών επιβεβαιώνουν απολύτως την εφαρμοσιμότητα της μεθόδου, έχει κριθεί δικαστικά και δεν μπορεί πλέον να αμφισβητηθεί, έστω και κεκαλυμμένα από τη Διοίκηση»*. Αναφορικά με τον ισχυρισμό αυτό θα πρέπει να επισημανθούν τα εξής:

Η προσβαλλόμενη υπ' αριθ. ΔΜΕΒΟ/Α/Φ.10ΤΜ.6/180239/2659/5-7-2016 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας **εκδόθηκε ακριβώς σε συμμόρφωση προς την απόφαση 3191/2015 ΣτΕ, παραθέτει δε αναλυτικά στην αιτιολογία της** (σχετικό 13 της προσβαλλόμενης) **τα διοικητικής φύσεως ζητήματα που κρίθηκαν με δύναμη δεδικασμένου από την εν λόγω απόφαση του ΣτΕ, προβαίνει εκ νέου στην εξέταση του υποβληθέντος από την εκμεταλλεύτρια εταιρεία Προσαρτήματος 5** (κατά την απόφαση έγκρισης της τεχνικής μελέτης εκμετάλλευσης του υποέργου Σκουριών) **και 6** (κατά την απόφαση έγκρισης της τεχνικής μελέτης εκμετάλλευσης του υποέργου Ολυμπιάδας) **«ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΧΑΛΚΟΥ, ΧΡΥΣΟΥ ΚΑΙ ΘΕΙΙΚΟΥ ΟΞΕΟΣ ΜΑΝΤΕΜ ΛΑΚΚΟΥ» και διατυπώνει το διατακτικό της, σύμφωνα με τις τεχνικές κρίσεις της υπηρεσίας και σε απόλυτη συμφωνία με το δεδικασμένο της απόφασης 3191/2015 ΣτΕ.**

Τα όρια του δεδικασμένου της εν λόγω απόφασης (3191/2015 ΣτΕ) προσδιορίστηκαν με απόλυτη σαφήνεια και από την **Ολομέλεια του ΣτΕ με την υπ' αριθ. 217/2016 απόφαση**, η οποία και οριοθέτησε το πεδίο ευχέρειας που η απόφαση 3191/2015 κατέλιπε στη Διοίκηση αναπέποντας σε αυτήν την υπόθεση προς διατύπωση νέας νόμιμης κρίσης. Ειδικότερα, στη σκέψη 13 της απόφασης 217/2016, η Ολομέλεια του ΣτΕ έκρινε ότι: *«...Ούτε ευρίσκει εξάλλου η προσβαλλόμενη νόμιμο έρεισμα στο έτερο αιτιολογικό σκέλος της, περί της μη διενέργειας δοκιμών "επί τόπου του έργου" για να διαπιστωθεί η εφαρμοσιμότητα της επιλεγείσης μεθόδου μεταλλουργίας. Και τούτο διότι, κατά τα ήδη εκτεθέντα, με την ως άνω 3191/2015 ακυρωτική απόφαση έγιναν, εν σχέσει με τις επίμαχες δοκιμές, δεκτά και τα εξής: "μόνο το γεγονός ότι οι δοκιμές δεν διενεργήθηκαν επί τόπου, ανεξαρτήτως του εάν αυτό ήταν εφικτό, δεν αρκεί για να στηρίξει την απόρριψη των διενεργηθεισών σε εξειδικευμένο εργαστήριο δοκιμών σε ημιβιομηχανική μονάδα με μεταλλεύματα που είτε έχουν παραχθεί επί τόπου...είτε έχουν αποδεδειγμένως παρόμοια ορυκτολογική και χημική σύσταση με τα τοπικά...". Η κρίση αυτή του Δικαστηρίου, η οποία περιέχεται στην προαναφερόμενη 3191/2015 απόφασή του, εκδοθείσα επί αιτήσεως ακυρώσεως της ήδη αιτούσης εταιρείας κατά πράξεως του αυτού Υπουργού (πρβλ. ΣτΕ 2189/1982, 2568/1981), παράγει δεδικασμένο, που δεσμεύει το Δικαστήριο και κατά την εκδίκαση της*

παρούσης αιτήσεως, στην οποία επίσης τίθενται τα κριθέντα με την 3191/2015 ακυρωτική απόφαση διοικητικής φύσεως ζητήματα (πρβλ. ΣτΕ 2167/2008, 300/2002, Ολομ. 2939/2000) α) της έννοιας του κρίσιμου όρου της εγκρίσεως των τεχνικών μελετών των υποέργων του έργου «Μεταλλευτικές – Μεταλλουργικές Εγκαταστάσεις Μεταλλείων Κασσάνδρας», με τον οποίο [όρο] προβλέπεται "να εκτελεσθεί πρόγραμμα δοκιμών σε κατάλληλη ημιβιομηχανική μονάδα, επί τόπου του έργου" και των συναφών υποχρεώσεων της αιτούσης ως φορέως της εκμετάλλευσης του ανωτέρω έργου ειδικώς ως προς την εκτέλεση των προβλεπόμενων δοκιμών "επί τόπου του έργου" και β) του ανεπίτρεπτου της απορρίψεως δοκιμών για μόνο το λόγο ότι δεν διενεργήθηκαν "επί τόπου του έργου". Δεν μπορεί εξάλλου να θεωρηθεί η κρίση αυτή του Δικαστηρίου ως πλεοναστική –και, ως εκ τούτου, μη δεσμευτική, κατά την έννοια του άρθρου 50 παρ. 5 του ΠΔ 18/1989- διότι δεν εκφέρεται ως περισσού (πρβλ ΣτΕ 880/1995, 2649/1976), αλλά προσδιορίζει το περιεχόμενο των μετά την ακύρωση και σε συμμόρφωση προς την 3191/2015 ακυρωτική απόφαση ενεργειών της Αρχής, η οποία επιλαμβανόμενη της υποθέσεως προς νέα νόμιμη κρίση, δεν δύναται, εν όψει των γενομένων δεκτών από το Δικαστήριο, να απορρίψει την υποβληθείσα από την αιτούσα κοινή μελέτη προσαρτήματος («Τεχνική Μελέτη Μεταλλουργικής Μονάδας Χαλκού, Χρυσού και Θεικού Οξέος Μαντέμ Λάκκου», ως προσάρτημα 5 και 6 των αποφάσεων περί εγκρίσεως των τεχνικών μελετών των υποέργων Σκουριών και Ολυμπιάδας, αντιστοίχως), για μόνο το λόγο ότι στηρίζεται σε πορίσματα δοκιμών, οι οποίες δεν διενεργήθηκαν "επί τόπου" του έργου...».

Από τις ανωτέρω κρίσεις της Ολομέλειας του ΣτΕ καθίσταται σαφές ότι η Διοίκηση, επιλαμβανόμενη εκ νέου της υπόθεσης προς διατύπωση νέας νόμιμης κρίσης, δεσμεύεται ασφαλώς από τα ανωτέρω διοικητικής φύσεως κριθέντα ζητήματα [ήτοι α) της έννοιας του κρίσιμου όρου περί εκτέλεσης δοκιμών σε κατάλληλη ημιβιομηχανική μονάδα «επί τόπου του έργου» και των συναφών υποχρεώσεων της αιτούσας ως φορέως της εκμετάλλευσης ειδικώς ως προς την εκτέλεση των δοκιμών «επί τόπου του έργου» και β) του ανεπίτρεπτου της απορρίψεως των δοκιμών για μόνο το λόγο ότι δεν διενεργήθηκαν «επί τόπου του έργου»], δεν υποχρεούται όμως να εγκρίνει το υποβληθέν προσάρτημα 5, 6 των αποφάσεων έγκρισης των τεχνικών μελετών των υποέργων Σκουριών και Ολυμπιάδας («Τεχνική Μελέτη Μεταλλουργικής Μονάδας Χαλκού, Χρυσού και Θεικού Οξέος Μαντέμ Λάκκου») άνευ ετέρου και άνευ ενδελεχούς εξέτασής του, κατά τις τεχνικές κρίσεις της και με βάση τα κριτήρια που τίθενται από το άρθρο 4 παρ. 1β' του ΚΜΛΕ και τους τεθέντες από την υπηρεσία (κατά το άρθρο 101 παρ. 2) όρους έγκρισης των τεχνικών μελετών των δύο υποέργων. Για το λόγο αυτό, η επιστροφή, δύναμι της προσβαλλόμενης, του προσαρτήματος 5, 6 προκειμένου αυτό να συμπληρωθεί και να διορθωθεί από την αιτούσα, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που διατυπώνονται κατά τις σχετικές τεχνικές κρίσεις της υπηρεσίας στα υπό στοιχεία Α' έως ΣΤ' κεφάλαια αυτής, ουδόλως προσκρούει στο δεδικασμένο της απόφασης 3191/2015, δεδομένου ότι οι παρατηρήσεις αυτές έχουν συνταχθεί λαμβάνοντας υπόψη τις δεσμευτικές κρίσεις της εν λόγω ακυρωτικής απόφασης επί των ανωτέρω διοικητικής φύσεως ζητημάτων που παράγουν δεδικασμένο (δεν θέτουν δηλαδή ζήτημα ή προϋπόθεση πραγματοποίησης των δοκιμών επί τόπου του έργου) και υποβάλλουν το υποβληθέν από την αιτούσα προσάρτημα σε έναν τεχνικό έλεγχο ως προς την αντιμετώπιση συγκεκριμένων ζητημάτων, επί των οποίων τα υποβληθέντα με το προσάρτημα στοιχεία παρουσιάζονται είτε ανεπαρκή είτε, σε ορισμένες περιπτώσεις, ανακριβή.

Το γεγονός αυτό δεν τίθεται εν αμφιβόλω ούτε ενόψει της επίκλησης από την αιτούσα της συγκεκριμένης αναφοράς που διαλαμβάνεται στη σκέψη 16 της απόφασης 3191/2015 ΣτΕ (και αποσπασματικά παρατίθεται στην Αίτηση Θεραπείας), κατά την οποία, από τα αποτελέσματα των δοκιμών, προέκυψε η εφαρμοσιμότητα της μεθόδου μεταλλουργίας, καθώς η αναφορά αυτή δεν αποκλείει κάθε ευχέρεια της διοίκησης να επιληφθεί επί οποιουδήποτε τεχνικού ζητήματος αναφέρεται από την εξέταση του υποβληθέντος προσαρτήματος. Σχετικά με τον ισχυρισμό αυτό της αιτούσας θα πρέπει να επισημανθούν τα εξής:

- i. Όπως ήδη εκτέθηκε ανωτέρω (υπό Ι.α.ι), η προσβαλλόμενη απόφαση της υπηρεσίας ουδόλως αμφισβήτησε την εν γένει εφαρμοσιμότητα της μεθόδου μεταλλουργίας επί των συγκεκριμένων συμπυκνωμάτων (και κατά τούτο δεν προσκρούει ούτως ή άλλως στη σκέψη αυτή της απόφασης 3191/2015), αλλά εξέτασε, σύμφωνα με τις τεχνικές κρίσεις της το βαθμό κατά τον οποίο το υποβληθέν προσάρτημα εκπληροί τους όρους που τέθηκαν από την υπηρεσία με την έγκριση της τεχνικής μελέτης των υποέργων Σκουριών και Ολυμπιάδας και αντιμετωπίζει, σύμφωνα με τους όρους αυτούς, τα συγκεκριμένα τεχνικής φύσεως ζητήματα που με πλήρη τεκμηρίωση παρατέθηκαν στην προσβαλλόμενη. Τα ζητήματα αυτά δεν αφορούν το εάν η μέθοδος της ακαριαίας τήξης είναι γενικά εφαρμόσιμη ούτε καν εάν αυτή είναι εφαρμόσιμη επί των συμπυκνωμάτων του έργου, αλλά το πώς και σε ποιο βαθμό αντιμετωπίζονται με το υποβληθέν προσάρτημα προβλήματα που σχετίζονται με τα κριτήρια που τίθενται από το άρθρο 4 παρ. 1β' του ΚΜΛΕ. Επέστρεψε, λοιπόν, η υπηρεσία, με την προσβαλλόμενη, στην αιτούσα το υποβληθέν προσάρτημα, προκειμένου αυτό να συμπληρωθεί/διορθωθεί από την αιτούσα κατά το μέρος που

περιέχει ανεπαρκή/ανακριβή στοιχεία, όπως προβλέπεται από το άρθρο 102 παρ. 1 εδ. β' ΚΜΛΕ (και όπως ορίστηκε από το διατακτικό της απόφασης 3191/2015).

- ii. Εξ άλλου, ως προς τα όρια του δεδουλευμένου, η Ολομέλεια του ΣΤΕ με την υπ' αριθ. 217/2016, έκρινε περαιτέρω τα εξής: «13...Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής (του άρθρου 50 παρ. 5 του ΠΔ 18/1989) το δεδουλευμένο στις ακυρωτικές αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, δεν αφορά μόνο τη νομική ύπαρξη της διοικητικής πράξεως, της οποίας είχε ζητηθεί η ακύρωση και η οποία με την ακυρωτική απόφαση καταργείται από τότε που εκδόθηκε και θεωρείται εφεξής ως ουδέποτε εκδοθείσα (ΣΤΕ 3802/2000, 484/1991 κ.ά.), αλλά καλύπτει και τα κριθέντα από το Δικαστήριο ζητήματα, **ως κριθέν δε ζήτημα νοείται κάθε ζήτημα, το οποίο συναρτάται προς το γενόμενο δεκτό από την απόφαση συμπέρασμα και αποτελεί αναγκαίο τούτου έρεισμα, όχι όμως και άλλα περιστατικά, αφηγηματικώς αναφερόμενα, τα οποία δεν είναι αναγκαία για τη συναγωγή του συμπεράσματος που διατυπώνεται στο διατακτικό...».** Μόνη, λοιπόν, η αναφορά της απόφασης 3191/2015 στην εφαρμοσιμότητα της μεθόδου μεταλλουργίας, δεδομένου ότι αυτή 1) δεν συναρτάται αναγκαίως προς το διατακτικό της απόφασης και τα διοικητικής φύσεως κριθέντα από αυτήν ζητήματα (δηλαδή, την έννοια του όρου περί επιτόπιας δοκιμής και το ανεπίτρεπτο της απόρριψης της τεχνικής μελέτης για το λόγο και μόνο ότι οι δοκιμές δεν πραγματοποιήθηκαν επί τόπου του έργου) και 2) παρατέθηκε αφηγηματικά στο σκεπτικό της απόφασης, αποδίδοντας ισχυρισμούς που διατυπώθηκαν σε υπόμνημα της αιτούσας [πρβλ. σκέψη 11 της απόφασης 217/2016 Ολομέλειας ΣΤΕ, όπου παρατίθενται οι σχετικές αναφορές της απόφασης 3191/2015 ΣΤΕ («**Ειδικότερα το Δικαστήριο συνεκτιμώντας ότι στην υποβληθείσα από την αιτούσα μελέτη παρατίθενται τα πορίσματα από την εκτέλεση προγράμματος δοκιμών..... από τα οποία (πορίσματα δοκιμών) προέκυψε κατά τους ισχυρισμούς της αιτούσας, η εφαρμοσιμότητα της μεθόδου μεταλλουργίας...»**)], δεν αρκεί για να περιορίσει την οφειλόμενη από τη Διοίκηση ενέργεια (μετά την αναπομπή σε αυτήν της υπόθεσης για νέα νόμιμη κρίση), μέχρι του βαθμού που να περιορίζει την ευχέρειά της να διατυπώσει τεχνικές κρίσεις επί του υποβληθέντος σε αυτή προσαρτήματος - τεχνικής μελέτης της μονάδας μεταλλουργίας.
- iii. Σε κάθε περίπτωση, όπως η ίδια απόφαση 217/2016 της Ολομέλειας του ΣΤΕ (σκέψη 4) έκρινε, διαπιστώνοντας τον ακυρωτικό χαρακτήρα της διαφοράς, «...**αφ' ετέρου, η κατά νόμο αρμόδια για την έγκριση της τεχνικής μελέτης διοικητική αρχή προβαίνει σε εκτίμηση που συνδέεται με τον έλεγχο, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κανονισμού Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών, κριτηρίων, μεταξύ άλλων, αναγόμενων στην προστασία του περιβάλλοντος και της βιώσιμης ανάπτυξης, η εκτίμηση των οποίων ανήκει στο πεδίο δράσεώς της, αφού η άσκηση της αρμοδιότητάς αυτής συναρτάται ευθέως με ειδικές επιστημονικές γνώσεις και τεχνικές κρίσεις, η εξέταση της ορθότητας των οποίων, στο πλαίσιο της ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας, δεν διευρύνει τη λυσιτέλεια και την αποτελεσματικότητα του δικαστικού ελέγχου...»**. Εάν, λοιπόν, η σχετική αναφορά περί εφαρμοσιμότητας της μεθόδου μεταλλουργίας είχε, όπως ισχυρίζεται η αιτούσα, την έννοια της διατύπωσης ουσιαστικής κρίσης του Δικαστηρίου, η οποία μάλιστα θα κάλυπτε κάθε αναφερόμενο στην τεχνική μελέτη τεχνικό ζήτημα, κατά τρόπο που να απέκλειε κάθε ευχέρεια περαιτέρω ελέγχου της τεχνικής μελέτης από τη Διοίκηση, τότε η διαφορά δεν θα είχε ακυρωτικό χαρακτήρα (όπως δέχθηκε η Ολομέλεια), αλλά θα επρόκειτο για διαφορά ουσίας.

Ενόψει των ανωτέρω, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν παραβίασε το δεδουλευμένο της απόφασης 3191/2015, αλλά, σε συμφωνία με τις κρίσεις αυτής ως προς όλα τα διοικητικής φύσεως ζητήματα που κρίθηκαν με δύναμη δεδουλευμένου, εφάρμοσε το διατακτικό της εν λόγω δικαστικής απόφασης, κατά τις τεχνικές κρίσεις της αρμόδιας διοικητικής αρχής, σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 4 παρ. 1 β' του ΚΜΛΕ και με τους όρους που τέθηκαν νομίμως με τις αποφάσεις έγκρισης των τεχνικών μελετών των υποέργων Σκουριών και Ολυμπιάδας. Κατά συνέπεια, ο περί του αντιθέτου ισχυρισμός της αιτούσας είναι αβάσιμος και απορριπτός.

II. Ως προς τις ειδικότερες αιτιάσεις της αιτούσας, αναφορικά με τα επί μέρους κεφάλαια και τις αντίστοιχες τεχνικές κρίσεις της προσβαλλόμενης.

A. Ανακριβή στοιχεία ως προς τις παραμέτρους βάσης σχεδιασμού - Ασυμφωνία των παραμέτρων που παρατίθενται στην «Τεχνική Μελέτη ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΧΑΛΚΟΥ, ΧΡΥΣΟΥ ΚΑΙ ΘΕΙΙΚΟΥ ΟΞΕΟΣ ΜΑΝΤΕΜ ΛΑΚΚΟΥ», υποβληθείσα ως ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ 5 (Απόφασης έγκρισης Τεχνικής Μελέτης υποέργου Σκουριών) και 6 (Απόφασης Έγκρισης Τεχνικής Μελέτης υποέργου Ολυμπιάδας) με τα αποτελέσματα των πραγματοποιηθεισών δοκιμών και την επικαιροποιημένη προμελέτη.

Αναφορικά με το ειδικότερο κεφάλαιο Α των τεχνικών κρίσεων της προσβαλλόμενης, η αιτούσα (αναφερόμενη στον πίνακα που παρατίθεται στο οικείο κεφάλαιο της προσβαλλόμενης και αποτυπώνει

ανακολουθίες μεταξύ των παραμέτρων της κυρίως τεχνικής μελέτης, των αποτελεσμάτων των δοκιμών και της επικαιροποιημένης προμελέτης) ισχυρίζεται ότι «η σύγκριση που λαμβάνει χώρα στον πίνακα δεν είναι επιστημονικά ορθή, καθότι βασίζεται σε λειτουργικές παραμέτρους οι οποίες δεν δίνονται στα έγγραφα της Outotec, από όπου υποστηρίζεται ότι προέρχονται...ούτε προέρχονται από το κυρίως κείμενο της Τεχνικής Μελέτης, αλλά έχουν τεθεί από την υπηρεσία εντελώς αυθαίρετα. Επιπλέον, όπως γίνεται σαφές και στη συνημμένη τεχνική έκθεση της Outotec, οι δοκιμές που διεξήχθησαν αρχικά το 2005 και συμπληρωματικά το 2012...καλύπτουν πολύ καλά τις οριζόμενες από την επικαιροποιημένη προμελέτη της Outotec (2014) συνθήκες, καθώς και τις συνθήκες λειτουργίας που καθορίζονται στην Τεχνική Μελέτη της Ελληνικός Χρυσός. Αυτό σημαίνει ότι οι παράμετροι των δοκιμών που διεξήχθησαν καλύπτουν πολύ ευρύτερο φάσμα παραμέτρων από αυτές που καθορίζονται στην ΑΕΠΟ και τις οποίες (παραμέτρους της ΑΕΠΟ) επέλεξε ως όφειλε η Τεχνική Μελέτη, επίσης δε ότι τα αποτελέσματα των δοκιμών αποδεικνύουν πολύ καλά την εφαρμοσιμότητα της διαδικασίας σε πολύ ευρύτερο φάσμα παραμέτρων από αυτές που έχουν επιλεγεί...».

Επί του ισχυρισμού αυτού της αιτούσας, επισημαίνονται τα εξής:

Οι προσδιοριζόμενες από την προσβαλλόμενη απόφαση ανακολουθίες μεταξύ των επιμέρους παραμέτρων της ίδιας της κυρίως Τεχνικής Μελέτης και ιδίως οι σοβαρές αποκλίσεις ως προς τις παραμέτρους σχεδιασμού μεταξύ της κυρίως Μελέτης και των Παραρτημάτων αυτής, προέκυψαν από την ευθεία αντιπαραβολή της υποβληθείσας ως Προσάρτημα 5 και 6 «Τεχνικής Μελέτης της Μεταλλουργικής Μονάδας Χαλκού, Χρυσού και Θεικού Οξέος Μαντέμ Λάκκου» (η οποία και λαμβάνει υπόψη τις παραμέτρους της εγκεκριμένης Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων) με τα παραρτήματα αυτής, ήτοι με το Παράρτημα 1 (Προμελέτη της εταιρείας Outokumpu που πραγματοποιήθηκε το έτος 2005) και ιδίως με τα Παραρτήματα 5 & 6 (δηλαδή, τα αποτελέσματα των πραγματοποιηθεισών δοκιμών της πυρομεταλλουργικής μεθόδου ακαριαίας τήξης και τα αποτελέσματα των υδρομεταλλουργικών δοκιμών, που πραγματοποιήθηκαν από την εταιρεία Outotec τα έτη 2012 και 2013, αντίστοιχα) και 9 (Επικαιροποιημένη Προμελέτη των εγκαταστάσεων μεταλλουργίας Μαντέμ Λάκκου που εκπονήθηκε από την εταιρεία Outotec το έτος 2014). Στον συγκριτικό πίνακα της προσβαλλόμενης, παρατέθηκαν οι εν λόγω ανακολουθίες – ανακρίβειες. Η πρώτη στήλη του πίνακα αυτού περιέχει ακριβή αντιγραφή των παραμέτρων που αναφέρονται στην Τεχνική Μελέτη και συνεπώς είναι αβάσιμος ο ισχυρισμός της αιτούσας ότι αυτές «δεν προέρχονται από το κυρίως κείμενο της Τεχνικής Μελέτης». Οι λοιπές στήλες του πίνακα έχουν προκύψει είτε από ακριβή αντιγραφή είτε από την αναγκαία μετατροπή των αναφερόμενων στα έγγραφα της Outotec παραμέτρων (υπολογισμό μέσω όρων, μετατροπή μονάδων), προκειμένου να είναι συγκρίσιμες μεταξύ τους όλες οι στήλες, ήτοι να αναφέρονται στις ίδιες μονάδες μετρήσεως. Ο τρόπος δε μετατροπής (στον οποίο οφείλει να προβεί η υπηρεσία προκειμένου να ελέγξει, όπως υποχρεούται, την ακολουθία των επιμέρους δεδομένων του εξεταζόμενου παραρτήματος) και η θέση των πρωτογενών στοιχείων, εκτίθενται τεκμηριωμένα στο υπόμνημα του πίνακα, προκειμένου να μπορούν να είναι απολύτως ελέγξιμα. Εξ άλλου ούτε και η αιτούσα αιτιάζεται την προσβαλλόμενη για οποιοδήποτε συγκεκριμένο σφάλμα ή πλημμέλεια κατά την εν λόγω μετατροπή, προκειμένου να ελεγχθεί, κατά την εξέταση της Αίτησης Θεραπείας, η ορθότητα και η επάρκεια της αιτιολογίας και των σχετικών στοιχείων της προσβαλλόμενης ως προς το σημείο αυτό.

Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και εάν γίνει αποδεκτός ο ισχυρισμός της αιτούσας ότι «οι παράμετροι των δοκιμών καλύπτουν πολύ ευρύτερο φάσμα παραμέτρων από εκείνες της ΑΕΠΟ τις οποίες (παραμέτρους της ΑΕΠΟ) επέλεξε ως όφειλε η Τεχνική Μελέτη», ο ισχυρισμός αυτός δεν απαντά στη βασική και σημαντική ασυμφωνία μεταξύ επικαιροποιημένης (2014) προμελέτης της Outotec (η οποία και έλαβε υπόψη της τα αποτελέσματα των πραγματοποιηθεισών δοκιμών) και της κυρίως Τεχνικής Μελέτης της Ελληνικός Χρυσός. Συγκεκριμένα, επισημαίνονται και στην παρούσα, οι εξής ανακολουθίες:

A/A ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ	ΒΑΣΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΥΡΙΩΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣ 2014	ΒΑΣΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 9 (ΠΡΟΜΕΛΕΤΗΣ 2014)
2 Μέγιστο κατεργαζόμενο συμπύκνωμα ετησίως	250.000 τόνοι πυριτών Ολυμπιάδας + 30.000 τόνοι χαλκού / χρυσού Σκουριών ¹	260.000 τόνοι πυριτών Ολυμπιάδας +70.000 τόνοι χαλκού/ χρυσού Σκουριών ^{10,11}
7 Μέση ετήσια παραγωγή Μάτας	69.600 τόνοι/έτος ¹	58.608 τόνοι/έτος ¹⁰
10 Μέση ετήσια παραγωγή Μάτας μετά την εκχύλιση	40.900 τόνοι/έτος ¹	44.992 τόνοι/έτος ⁴

11 Μέση ετήσια παραγωγή αργού χαλκού (blistercopper)	8.000 τόνοι/έτος ¹	Δεν προβλέπεται
13 Μέση ετήσια παραγωγή καθαρού χαλκού	7.900 τόνοι/έτος ¹	Δεν προβλέπεται
15 Μέση ετήσια παραγωγή χρυσού	6,86 τόνοι/έτος ¹	8,5 τόνοι/έτος (περιέχεται στη μάτα) ¹⁰
21 Μέση ετήσια παραγωγή σκωρίας	108.000 τόνοι/έτος ¹	198.000 τόνοι/έτος
25 Συνολική μέση περιεκτικότητα χαλκού στην τροφοδοσία	2,86 %Cu ¹	4.55 % Cu ⁶
26 Συνολική μέση περιεκτικότητα χρυσού στην τροφοδοσία	25,57 g Au/t ¹	20.65 g Au/t ⁶
27 Συνολική μέση περιεκτικότητα αργύρου στην τροφοδοσία	33,17 g Ag/t ¹	26.05 g Ag/t ⁶
28 Ανάκτηση χαλκού	96,2% ¹	-
29 Ανάκτηση χρυσού	93,2% ¹	96,7% ¹⁰
30 Ανάκτηση αργύρου	87,0% ¹	79,8% ¹⁰
31 Ποιότητα παραγόμενου μεταλλικού χαλκού	> 99,99 % ¹	Δεν προβλέπεται
32 Ποιότητα παραγόμενου χρυσού	> 99,99 % ¹	Δεν προβλέπεται
33 Ποιότητα παραγόμενου αργύρου	> 99,99 % ¹	Δεν προβλέπεται

Ως προς τις συνθήκες των δοκιμών, η αιτούσα δεν ισχυρίζεται ούτε με την κρινόμενη Αίτηση Θεραπείας ότι έχει πραγματοποιηθεί έστω και μία δοκιμή υπό τις συνθήκες και τις παραμέτρους που προσδιορίζονται στην ΑΕΠΟ (τούτο άλλωστε προέκυψε και από την εξέταση των οικείων παραρτημάτων που περιλαμβάνουν αναλυτικά τα στοιχεία όλων των πραγματοποιηθεισών δοκιμών). Ο ισχυρισμός δε της αιτούσας ότι οι παράμετροι των δοκιμών καλύπτουν πολύ ευρύτερο φάσμα παραμέτρων από εκείνες της ΑΕΠΟ (αν και όχι τις συγκεκριμένες αναλογίες της ΑΕΠΟ) και ότι τα αποτελέσματα των δοκιμών αυτών αποδεικνύουν πολύ καλά την εφαρμοσιμότητα της διαδικασίας σε πολύ ευρύτερο φάσμα παραμέτρων από αυτές που έχουν επιλεγεί με την ΑΕΠΟ και την κυρίως τεχνική μελέτη, δεν αποδεικνύει (ελλείψει της αναγκαίας προς τούτο τεκμηρίωσης) την υπόθεση ότι, ως εκ του λόγου αυτού, οι πραγματοποιηθείσες δοκιμές αντιμετωπίζουν επαρκώς τα εξεταζόμενα τεχνικά ζητήματα και σε οποιεσδήποτε τιμές εντός του φάσματος αυτού, ενόψει μάλιστα του γεγονότος ότι πρόκειται για μία σύνθετη και πολυπαραγοντική χημική – μεταλλουργική διεργασία τριών φάσεων (στερεής – υγρής – αέριας), η οποία συναρτάται από πολλές παραμέτρους.

Η διαφοροποίηση δηλαδή της συμπεριφοράς των διεργασιών, δεν εξαρτάται αποκλειστικά από την τροφοδοσία και τη σύσταση αυτής, αλλά και από πλήθος άλλων παραγόντων, όπως ποσοστό εμπλουτισμού του αέρα σε οξυγόνο, θερμοκρασία, συλλιπάσματα κ.λ.π.

Για το λόγο αυτό, ο ισχυρισμός της αιτούσας ότι «οι παράμετροι των δοκιμών καλύπτουν πολύ ευρύτερο φάσμα παραμέτρων από εκείνες της ΑΕΠΟ, στο οποίο τα αποτελέσματα αποδεικνύουν την εφαρμοσιμότητα της διαδικασίας» [και άρα ότι δεν χρειαζόταν να γίνει δοκιμή σε συνθήκες ΑΕΠΟ (αναλογία Ολυμπιάδας/Σκουριών ίση προς 8,3), διότι έγινε δοκιμή σε μικρότερη αναλογία (ίση με 5) και άλλη δοκιμή σε μεγαλύτερη (ίση με 10,8) και επομένως, για να περιγραφεί το τρίτο σημείο (8,3) τα αποτελέσματα μπορούν να υπολογισθούν με απλή γραμμική παρεμβολή μεταξύ των δύο σημείων], δεν τεκμηριώνεται, καθώς εν προκειμένω, από τα αποτελέσματα των δοκιμών δεν προκύπτει απλή γραμμική επίδραση της αναλογίας στην τροφοδοσία συμπυκνωμάτων Σκουριών/Ολυμπιάδας στις εξεταζόμενες αποκρίσεις, αλλά (όπως ήταν αναμενόμενο, λόγω της πολυπλοκότητας των διεργασιών), μη γραμμική. Υπό τα δεδομένα αυτά, το πλήθος των δοκιμών είναι μικρό σε σχέση με το εύρος του φάσματος συνθηκών και την πολλαπλότητα των παραμέτρων που αυτές καλύπτουν.

Προκειμένου να αποδειχθεί η λυσιτελής αντιμετώπιση των εξεταζόμενων τεχνικών ζητημάτων –και, με την έννοια αυτή, η χωρίς προβλήματα και κατά τους τεθέντες παραγωγικούς στόχους, εφαρμοσιμότητα της διαδικασίας- σε συγκεκριμένη, σταθερή τιμή της μεταβλητής «αναλογία Σκουριών/Ολυμπιάδας» και όλων των άλλων παραγόντων, (ήτοι στις συγκεκριμένες τιμές που οι παράγοντες αυτοί έλαβαν στην ΑΕΠΟ και τις οποίες «επέλεξε, ως όφειλε, η προκειμένη Τεχνική Μελέτη»,) θα αρκούσε και μία μόνο δοκιμή στις τιμές αυτές, υπό τον όρο όμως ότι αυτή θα ήταν επαναλήψιμη στις ίδιες τιμές. Όπως όμως προέκυψε από τα παραρτήματα που περιγράφουν τις συνθήκες των δοκιμών (και όπως και η αιτούσα εμμέσως παραδέχεται) δεν πραγματοποιήθηκε ούτε μία δοκιμή στις συγκεκριμένες αυτές σταθερές τιμές, πολλώ δε μάλλον δεν υποβλήθηκε ούτε αυτή (όπως και καμία άλλη από τις πραγματοποιηθείσες δοκιμές) στη διαδικασία της επανάληψης.

Άλλωστε και από το ίδιο το κείμενο της «Τεχνικής Έκθεσης Αξιολόγησης» της εταιρείας Outotec, που επισυνάπτεται στην Αίτηση Θεραπείας, προκύπτει ότι ο στόχος διενέργειας των δοκιμών, δεν ήταν η απόδειξη της λυσιτελούς αντιμετώπισης, στις συγκεκριμένες τιμές της ΑΕΠΟ (και της κυρίως Τεχνικής Μελέτης της Μονάδας Μεταλλουργίας), των τεχνικών ζητημάτων που τίθενται από τους όρους έγκρισης των Τεχνικών μελετών των υποέργων Σκουριών και Ολυμπιάδας, καθώς, όπως, στο εν λόγω έγγραφο αναφέρεται «τα έγγραφα 4 και 5 (σ.σ. των δοκιμών 2012) δεν προτείνουν ένα μοναδικό σημείο λειτουργίας και παράμετρο σχεδιασμού για το σχεδιασμό της διαδικασίας, αλλά δίνουν ένα ευρύ φάσμα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στον τελικό σχεδιασμό και αποδεικνύουν (demonstrate) την τεχνική εφικτότητα της διεργασίας». Δηλαδή, οι δοκιμές αυτές είναι απλώς επιδεικτικές της διεργασίας (demo tests) και δεν πραγματοποιήθηκαν για την επιλογή των βέλτιστων βιομηχανικών συνθηκών και δη για την απόδειξη της εφικτότητας της μεθόδου υπό τις τιμές της ΑΕΠΟ (τόσο ως προς την αναλογία των συμπυκνωμάτων όσο και ως προς τις λοιπές παραμέτρους), κατά τρόπο που να αντιμετωπίζει τεχνικά ζητήματα που δεν τέθηκαν για πρώτη φορά με την προσβαλλόμενη, αλλά έχουν επισημανθεί και αναδειχθεί από τη συνολική αλληλογραφία της υπηρεσίας με την αιτούσα, ήδη από την αρχική υποβολή του επενδυτικού της σχεδίου.

Β. Ανεπαρκή στοιχεία ως προς την τελική παραγωγή αργού και καθαρού μεταλλικού χαλκού, καθαρού μεταλλικού αργύρου, και καθαρού μεταλλικού χρυσού σε συσχέτισμό με ανεπαρκή στοιχεία ως προς την αντιμετώπιση του ζητήματος της εύρυθμης λειτουργίας της ακολουθούσας την τήξη (downstream) παραγωγικής διαδικασίας.

Ως προς το κεφάλαιο Β' των τεχνικών κρίσεων της προσβαλλόμενης, η αιτούσα, αφού επισημαίνει ότι «δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι σκοπός του μείζονος επενδυτικού σχεδίου των μεταλλείων Κασσάνδρας, σύμφωνα άλλωστε και με την ΜΠΕ και την ΑΕΠΟ του έργου είναι η παραγωγή τελικών καθαρών μετάλλων, χρυσού, χαλκού και αργύρου», προβαίνει σε μία ερμηνεία των όρων Β.9 και Β.6 αντίστοιχα των αποφάσεων περί έγκρισης των Τεχνικών Μελετών των υποέργων Ολυμπιάδας και Σκουριών, η οποία ούτε αποτυπώνει το γράμμα (απεναντίας, ευθέως αντίκειται σε αυτό) αλλά ούτε και απηχεί το πνεύμα των σχετικών όρων, ισχυριζόμενη ότι το πρόγραμμα δοκιμών «αφορά μόνο τη εφαρμοσιμότητα της μεθόδου ακαριαίας τήξης στα συγκεκριμένα συμπυκνώματα» και όχι τις λοιπές μοναδιαίες διεργασίες μέχρι την παραγωγή καθαρών μετάλλων (δηλαδή την πλήρη και ολοκληρωμένη μεταλλουργική μέθοδο επεξεργασίας). Επί του ισχυρισμού αυτού, επισημαίνονται τα εξής:

Η ακριβής διατύπωση των σχετικών όρων (Β.9, Β.6) που έθεσε η υπηρεσία στις αποφάσεις έγκρισης των τεχνικών μελετών των δύο υποέργων είχε ως ακολούθως:

«Μεταλλουργία

Όσον αφορά στη μεταλλουργική επεξεργασία του συμπυκνώματος πυριτών, που περιγράφεται γενικά στη συννημμένη μελέτη, να εξειδικευθεί και συμπληρωθεί σε επίπεδο μελέτης εφαρμογής (engineering). Προς τούτο:

α. Να εκτελεσθεί πρόγραμμα δοκιμών σε κατάλληλη ημιβιομηχανική μονάδα, επί τόπου του έργου,

β. Να υποβληθούν στην αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠΕΚΑ προς έγκριση, ως Προσάρτημα 6 του όρου Γ.3 της παρούσας, οι ειδικές μελέτες που θα αφορούν κάθε μία από τις μοναδιαίες διεργασίες που συνιστούν την ολοκληρωμένη μεταλλουργική μέθοδο επεξεργασίας.

Οι εν λόγω μελέτες να εκπονηθούν απολύτως σύμφωνα με τα έχοντας υπόψη υπό στοιχεία 6 και 7, που κοινοποιήθηκαν στην εταιρία και να βασιστούν επί των αποτελεσμάτων του προγράμματος δοκιμών. Η γενική κατεύθυνση να είναι η αντιμετώπιση των ζητημάτων:

β1. της συντομότερης δυνατής έναρξης της Φάσης Λειτουργίας Β με στόχο τη μεγιστοποίηση των εγχώρια επεξεργαζόμενων συμπυκνωμάτων,

β2. της αναλογίας των τεχνικών μέσων αξιοποίησης με τη σπουδαιότητα των κοιτασμάτων Ολυμπιάδας και Σκουριών (Αρ. 60 ΜΚ),

β3. της περιεκτικότητας σε ανεπιθύμητα συστατικά της τροφοδοσίας της μεταλλουργίας σε σχέση με την κατανομή τους στα ενδιάμεσα προϊόντα, παραπροϊόντα, προϊόντα και απόβλητα της μεταλλουργίας με γνώμονα πρωτίστως την ασφάλεια του εργασιακού περιβάλλοντος και

β4. της εύρυθμης λειτουργίας της ακολουθούσας την τήξη (downstream) παραγωγικής διαδικασίας, με κριτήρια τη δυνατότητα παραγωγής τελικών προϊόντων, την ποιότητα και εμπορευσιμότητα των προϊόντων αυτών».

Ήδη από την πρώτη παράγραφο των σχετικών όρων (που είναι γενική και αφορά όλους τους επιμέρους υποόρους), γίνεται λόγος για μεταλλουργική επεξεργασία και όχι για «ακαριαία τήξη» ή για την εν στενή έννοια μεταλλουργική μέθοδο και μόνο. Είναι δε τούτο αυτονόητο, καθώς, όπως εκτίθεται ανωτέρω (αλλά και αναλυτικά στην προσβαλλόμενη), σκοπός της θέσης των σχετικών όρων δεν ήταν να αποδειχθεί εν γένει η εφαρμοσιμότητα της μεθόδου ακαριαίας τήξης επί των συμπυκνωμάτων του έργου, αλλά να ελεγχθεί το πώς και σε ποιο βαθμό αντιμετωπίζονται από την τεχνική μελέτη της μονάδας μεταλλουργίας (σύμφωνα με τα κριτήρια που τίθενται από το άρθρο 4 παρ. 1 β' ΚΜΛΕ), μία σειρά τεχνικών ζητημάτων που είχαν τεθεί από την υπηρεσία ήδη από το στάδιο έγκρισης της ΑΕΠΟ, αφορούν τη συνολική μεταλλουργική επεξεργασία και συνδέονται με τις ιδιαιτερότητες του συγκεκριμένου έργου και με τη βιομηχανική εφαρμογή (και όχι την εν γένει εφαρμοσιμότητα) της συγκεκριμένης πυρομεταλλουργικής μεθόδου στα συγκεκριμένα συμπυκνώματα.

Επιπλέον, ο υποόρος β' αναφέρεται ρητά σε ειδικές μελέτες που θα αφορούν *κάθε μία από τις μοναδιαίες διεργασίες που συνιστούν την ολοκληρωμένη μεταλλουργική μέθοδο επεξεργασίας*. Με τη διατύπωση αυτή αφενός αποδίδεται με σαφήνεια το περιεχόμενο του όρου *μεταλλουργική επεξεργασία* που περιλαμβάνεται στο γενικό όρο (άρα αφορά και τον υποόρο α' περί προγράμματος δοκιμών) και συνεπώς καθίσταται σαφές ότι αυτή περιλαμβάνει όλες τις επιμέρους μοναδιαίες διεργασίες και όχι μόνον την ακαριαία τήξη και αφετέρου καθίσταται σαφές ότι οι υποβλητές ειδικές μελέτες (οι οποίες διακρίνονται από μία απλή περιγραφή της κάθε διαδικασίας) θα πρέπει να συνταχθούν επί συγκεκριμένων μεγεθών και τιμών, που αυτονόητα θα πρέπει να έχουν προκύψει από δοκιμές.

Κατά συνέπεια, η ερμηνεία των τεθέντων από την υπηρεσία όρων, την οποία επιχειρεί η αιτούσα με τον υπό εξέταση ισχυρισμό της δεν είναι βάσιμη και δεν ανταποκρίνεται ούτε στο γράμμα, αλλά ούτε και στο πνεύμα των όρων αυτών.

Περαιτέρω, προς υποστήριξη της ανωτέρω –δειχθείσας ήδη ως αβάσιμης– ερμηνείας των σχετικών όρων, η αιτούσα προβάλλει το επιχειρήμα ότι *«είναι παράλογο να ζητείται νέα ημιβιομηχανική δοκιμή για τεχνολογίες που είναι ήδη πολλαπλώς δοκιμασμένες και εφαρμόζονται παγίως σε πληθώρα έργων μεταλλουργίας»*, ότι από τη συνημμένη Τεχνική Έκθεση της Outotec προκύπτει ότι *«οι τεχνικές της παραγωγής καθαρών μετάλλων είναι συνήθεις βιομηχανικές πρακτικές, οι οποίες δεν απαιτούν περαιτέρω δοκιμές και επιδείξεις για να σχεδιασθούν, κατασκευασθούν και τεθούν σε λειτουργία»* και ότι, από την ίδια έκθεση προκύπτει ότι *«η Outotec δεν έχει καμία αμφιβολία ούτε για την ποιότητα της παραγόμενης μάτας, ούτε για τη δυνατότητα επεξεργασίας αυτής, ούτε για τη βιωσιμότητα και την εμπορευσιμότητα των τελικών προϊόντων»*.

Ως προς τους επιμέρους αυτούς ισχυρισμούς, θα πρέπει να επισημανθούν τα εξής:

Από τη διατύπωση και μόνο των υποόρων β.3 και β.4 καθίσταται σαφές το περιεχόμενο και ο λόγος για τον οποίο τέθηκαν οι συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Προκύπτει, δηλαδή, ότι ο όρος περί πραγματοποίησης προγράμματος δοκιμών και σύνταξης ειδικών μελετών (τον οποίο ουδέποτε προσέβαλε η αιτούσα) δεν εξαντλείται σε μία επίδειξη γενικής εφαρμοσιμότητας της εν στενή έννοια μεταλλουργικής μεθόδου ακαριαίας τήξης στα συμπυκνώματα του έργου, αλλά κατατείνει στην κατάδειξη του τρόπου αντιμετώπισης, σε συνθήκες βιομηχανικής εφαρμογής της μεθόδου, τεχνικών ζητημάτων (που προκύπτουν από τις ιδιαιτερότητες του έργου, όπως διεξοδικά και με πλήρη αιτιολόγηση εξηγήει η προσβαλλόμενη) και από την επίλυση των οποίων θα ελεγχθεί ο βαθμός κατά τον οποίο ανταποκρίνεται η τεχνική μελέτη της μονάδας μεταλλουργίας στα κριτήρια που τίθενται από το άρθρο 4 παρ. 1 β' ΚΜΛΕ. Ο υποόρος β.3 αναφέρεται στην κατανομή (των ανεπιθύμητων συστατικών) στα ενδιάμεσα προϊόντα, παραπροϊόντα, προϊόντα και απόβλητα της μεταλλουργίας. Είναι, συνεπώς, αυτονόητο ότι, χωρίς την εκπόνηση ειδικών μελετών -που δεν θα συνίστανται σε απλές περιγραφές, αλλά θα προκύπτουν από πρόγραμμα δοκιμών- για κάθε μία εκ των διεργασιών στις οποίες θα αναλυθούν – εξετασθούν τα ενδιάμεσα προϊόντα (με το προϊόν της μίας διεργασίας να αποτελεί την τροφοδοσία της επόμενης) είναι αδύνατο να υπάρξει συμμόρφωση προς τον εν λόγω όρο. Περαιτέρω, δεν θα είχε κανένα απολύτως νόημα ο υποόρος β.4 (περί σύνταξης ειδικών μελετών σχετικά με την εύρυθμη λειτουργία της ακολουθούσας την τήξη παραγωγικής διαδικασίας, με κριτήρια τη δυνατότητα παραγωγής τελικών προϊόντων, την ποιότητα και εμπορευσιμότητα των προϊόντων αυτών), εάν ήταν αρκετή για την υπηρεσία μία γενική διαβεβαίωση, είτε της αιτούσας είτε της παρόχου της τεχνολογίας Outotec, ότι οι διαδικασίες αυτές είναι εν γένει γνωστές και συνήθεις και ότι μπορούν να παραχθούν καθαρά μέταλλα ως τελικά προϊόντα της διαδικασίας, χωρίς κάτι τέτοιο να προκύπτει από συγκεκριμένες ειδικές μελέτες με

πραγματικά μεγέθη και τιμές, τα οποία να προκύπτουν και να επιβεβαιώνονται από πραγματοποιηθείσες δοκιμές.

Ως προς τη σχετική γενική διαβεβαίωση της εταιρείας Outotec, όπως εκτίθεται στη συνημμένη στην Αίτηση Θεραπείας έκθεση τεχνικής αξιολόγησης, [*«Με βάση τα αποτελέσματα των δοκιμών του 2005... ήταν σαφές ότι θα μπορούσε να παραχθεί χαλκός, άργυρος και χρυσός υψηλής ποιότητας από το υπόλειμμα εκχύλισης μάτας και έτσι συμφωνήθηκε (τα όρια συστοιχίας, δηλ. το υπό μελέτη διάγραμμα ροής) να καλύψουν την ακαριαία τήξη του μίγματος συμπυκνωμάτων έως τη μάτα χαμηλότερης ποιότητας χαλκού και περαιτέρω την εκχύλιση της μάτας ακαριαίας τήξης σε υπόλειμμα εκχύλισης, δηλαδή και πάλι μάτα χαμηλότερης ποιότητας χαλκού. Η εν λόγω απόφαση βασίστηκε στο γεγονός ότι το υπόλειμμα εκχύλισης είναι συγκρίσιμο με συμπύκνωμα υψηλότερων επιπέδων χαλκού παρά με κανονική μάτα χαλκού και μπορεί να υποστεί επεξεργασία για την παραγωγή αργού χαλκού και περαιτέρω καθόδου χαλκού και μεταλλικού χρυσού και αργύρου με τη χρήση μιας σειράς διεργασιών ευθέως διαθέσιμων και εφαρμόσιμων στη βιομηχανία χαλκού»*], επισημαίνεται, πέραν των ανωτέρω, ότι οι προμελέτες του έτους 2005 ήταν γνωστές στην υπηρεσία όταν έθεσε τους συγκεκριμένους όρους. Κατά συνέπεια, δεν θα μπορούσε η μεταγενέστερη θέση των όρων (την οποία αποδέχθηκε η αιτούσα) να κατατείνει σε μία απλή διαβεβαίωση περί εφικτότητας παραγωγής καθαρού μετάλλου, αλλά στην τεκμηριωμένη απάντηση – λυσιτελή επίλυση των εκτιθέντων με την προσβαλλόμενη τεχνικών ζητημάτων. Επιπλέον, όμως:

Ως προς το ζήτημα της διαδικασίας παραγωγής καθαρών μετάλλων και της επίλυσης των τεχνικών ζητημάτων που αφορούν τα στάδια της ακολουθούσας την τήξη διαδικασίας, με την προσβαλλόμενη, είχαν διατυπωθεί, οι κρίσεις ότι *«...ενώ στο κυρίως κείμενο της, υποβληθείσας, δυνάμει του σχετικού 11, ως Προσάρτημα 5 και 6 αντίστοιχα των αποφάσεων έγκρισης των Τεχνικών Μελετών των υποέργων Σκουριών και Ολυμπιάδας «Τεχνικής Μελέτης της Μεταλλουργικής Μονάδας Χαλκού, Χρυσού και Θεϊκού Οξέος Μαντέμ Λάκκου» γίνεται αναφορά στη διαδικασία παραγωγής των τελικών προϊόντων καθαρού χαλκού, καθαρού χρυσού και καθαρού αργύρου, από τα Παραρτήματα που συνυποβλήθηκαν ως αποτελέσματα των πραγματοποιηθεισών (προς απόδειξη της εφαρμοσιμότητας της μεθόδου στα συγκεκριμένα συμπυκνώματα και υπό τις συγκεκριμένες προδιαγραφές της ΚΥΑ ΑΕΠΟ) δοκιμών από την φινλανδική εταιρεία Outotec, απουσιάζει οποιαδήποτε τεχνική περιγραφή (πολλώ δε μάλλον, τεχνική απόδειξη εφαρμοσιμότητας) του τελικού αυτού σταδίου και παραγωγικού στόχου της μεταλλουργικής διαδικασίας. Στη συνυποβληθείσα ως Παράρτημα 9, «επικαιροποιημένη προμελέτη» (METALLURGICAL FACILITIES AT MADEM LAKKOS PRE-STUDY UPDATE) – σελ. 3 περίληψης - ορίζεται, μάλιστα, προσδιορίζεται ρητά ως **τελικό στάδιο της διαδικασίας παραγωγής** η εκχύλιση μάτας με τελικό προϊόν το υπόλειμμα εκχύλισης μάτας (ή εκχυλισμένη μάτα)». Αφού επισημαίνεται, λοιπόν, η μη υποστήριξη από την επικαιροποιημένη προμελέτη (Παράρτημα 9) των όσων αναφέρονται σε σχέση με τη διαδικασία τελικών προϊόντων στο κυρίως κείμενο της τεχνικής μελέτης, παρατηρείται επιπλέον ότι *«...στην επικαιροποιημένη προμελέτη δεν υπάρχει καμία σχετική πρόβλεψη, αφού, όπως προαναφέρθηκε, ως τελικό προϊόν της παραγωγικής διαδικασίας, προσδιορίζεται το υπόλειμμα εκχύλισης μάτας, έχουν δε απαλειφθεί από αυτήν όλα τα στάδια της ακολουθούσας την τήξη (downstream) παραγωγικής διαδικασίας μετά από την εκχύλιση της μάτας. Συγκεκριμένα, έχει τροποποιηθεί το εγκεκριμένο διάγραμμα ροής του επενδυτικού σχεδίου με την αφαίρεση των σταδίων επεξεργασίας converting της μάτας σε αργό χαλκό, χύτευσης ανόδων χαλκού, ηλεκτροκάθαρσης παραγωγής ηλεκτρολυτικού χαλκού, και παραγωγής μεταλλικών προϊόντων καθαρού χρυσού και αργύρου από την ηλεκτρολυτική λάσπη. Χαρακτηριστικά επισημαίνεται ότι, από το απλοποιημένο διάγραμμα ροής της πυρομεταλλουργικής επεξεργασίας που παρουσιάζεται στη σελ.6 του Παραρτήματος 9, απουσιάζουν τελείως τα ανωτέρω στάδια»*.*

Ενόψει των ανωτέρω, δεν κρίνεται επαρκής ο ισχυρισμός της αιτούσας ότι δεν χρειάζεται καμία περαιτέρω δοκιμή, καθώς οι τεχνικές παραγωγής καθαρών μετάλλων είναι συνήθεις βιομηχανικές πρακτικές και επειδή η εταιρεία Outotec βεβαιώνει ότι δεν έχει καμία αμφιβολία για την ποιότητα της παραγόμενης μάτας και για τη δυνατότητα επεξεργασίας αυτής. Για να είναι αποδεκτός ο ισχυρισμός αυτός και δεκτικός τεχνικής αποτίμησης θα έπρεπε να υποστηρίζεται από συγκεκριμένα, πραγματικά και μετρήσιμα στοιχεία είτε δοκιμών, σε μεταλλάκτη της συγκεκριμένης παραχθείσας μάτας, είτε τουλάχιστον παραχθέντα από διαδικασίες παρόμοιας βιομηχανικής πρακτικής (δεδομένου μάλιστα ότι υποστηρίζεται από την αιτούσα ότι πρόκειται για διαδεδομένες και απολύτως δοκιμασμένες βιομηχανικές πρακτικές). Επισημαίνεται ότι τα ερωτήματα και οι ελλείψεις που επισημάνθηκαν με τον συγκεκριμένο λόγο της προσβαλλόμενης δεν σημειώθηκαν χωρίς προηγούμενη επισταμένη έρευνα των συνήθων, αντίστοιχων βιομηχανικών πρακτικών. Ακριβώς δε επειδή δεν βρέθηκαν τέτοια στοιχεία (που να απαντούν ικανοποιητικά και στις ιδιαίτερες συνθήκες της εξεταζόμενης περίπτωσης) και επειδή δεν παρέχονται ούτε και με τη, συνημμένη στην Αίτηση Θεραπείας, Τεχνική Έκθεση της εταιρείας Outotec, οι ελλείψεις που επισημάνθηκαν με την προσβαλλόμενη, παραμένουν αναπάντητες. Ειδικότερα:

Στην έκθεση αξιολόγησης της Outotec επιχειρείται να θεωρηθεί το υπόλειμμα εκχύλισης μάτας ως υψηλής ποιότητας συμπύκνωμα χαλκού, το οποίο θα είναι επεξεργάσιμο με ακαριαίο μεταλλάκτη (flash converting). Όπως, όμως είχε επισημανθεί από την υπηρεσία ήδη από το 2010 (γνωμοδότηση της υπηρεσίας επί της ΜΠΕ), ο συνδυασμός flash smelting - υδρομεταλλουργία - converting, δηλ. πυρομεταλλουργία με ενδιάμεσα των πυρομεταλλουργικών σταδίων παρεμβαλλόμενο στάδιο υδρομεταλλουργίας, δεν έχει εφαρμοστεί αλλού στην πράξη (είτε με τις συγκεκριμένες συνθήκες είτε ακόμα και με διαφορετικές) και είναι γι' αυτόν ακριβώς το λόγο που η υπηρεσία ζήτησε περαιτέρω διευκρινίσεις, τις οποίες δεν έχει λάβει μέχρι σήμερα.

Επιπλέον, όπως αναφέρει στην έκθεσή της η εταιρεία Outotec (σελ.5), οι συνήθειες μάτες χαλκού περιέχουν 50-70%Cu, αλλά -όπως παραλείπεται να αναφερθεί- η χημική σύσταση του υπολείμματος εκχύλισης της μάτας θα είναι εν προκειμένω 38,6% Cu, 26,6% Fe, 30,3% S (σελ.59 Τεχνικής Μελέτης) και σχετικά υψηλή σε αρσενικό και λοιπά δευτερεύοντα στοιχεία (ακαθαρσίες, 0,4%As, 0,3%Pb, 0,1%Zn - Outotec Hydrometallurgical Tests 2013, Appendix C, σελ.4). Οι τελευταίες περιεκτικότητες παραλείπονται να αναφερθούν και στο κείμενο της Τεχνικής Μελέτης. Επειδή τα δευτερεύοντα στοιχεία ακολουθούν κατά το μεγαλύτερο μέρος τους το χαλκό κατά την επεξεργασία στο μεταλλάκτη, αυτό μεταφράζεται σε υψηλές περιεκτικότητές τους στον αργό χαλκό (μέχρι 4.000ppm As). Η σύσταση αυτή του υπολείμματος εκχύλισης μάτας δεν αντιπροσωπεύεται από το σημείο που απεικονίζεται στο τριγωνικό διάγραμμα στο υπόμνημα της Outotec (σελ.5, εικ.2).

Γ. Ανεπαρκή στοιχεία ως προς την εξειδίκευση και συμπλήρωση της περιγραφόμενης στην υποβληθείσα Τεχνική Μελέτη διαδικασίας μεταλλουργικής επεξεργασίας σε επίπεδο μελέτης εφαρμογής (engineering).

Στο οικείο κεφάλαιο της Αίτησης Θεραπείας της, η αιτούσα προβάλλει τον ισχυρισμό ότι «η υπηρεσία (δια της προσβαλλόμενης) υποστηρίζει εκ των υστέρων ότι με τον όρο *engineering* τελικά επιθυμεί να έχει ένα πακέτο λεπτομερούς σχεδιασμού της βιομηχανικής διαδικασίας (*detailed engineering*)» και ότι εσφαλμένα ερμηνεύθηκε από την προσβαλλόμενη ο σχετικός όρος Β.9 και Β.6, αντίστοιχα, των αποφάσεων έγκρισης των Τεχνικών Μελετών των υποέργων Ολυμπιάδας και Σκουριών, αλλά και το άρθρο 101 ΚΜΛΕ. Προβάλλει, ακόμα, τον ισχυρισμό η αιτούσα ότι τα ζητούμενα από την υπηρεσία στοιχεία, δεν αφορούν το στάδιο της έγκρισης τεχνικής μελέτης, αλλά τα επόμενα στάδια αδειοδότησης του έργου, ότι «ουδέποτε μέχρι σήμερα, τόσο κατά την έγκριση Τεχνικής Μελέτης, όσο και κατά τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης Εξοπλισμού δεν ζητήθηκαν από την υπηρεσία τόσο λεπτομερείς μελέτες» και ότι «κατ' ευθεία παραβίαση της αρχής της χρηστής διοίκησης και κατά τρόπο προδήλως καταχρηστικό, η προσβαλλόμενη πλήττει την ορθολογική οικονομική ανάπτυξη του έργου, επιβάλλοντας πρόωρα και πριν την καταρχήν αδειοδότηση της μονάδας μεταλλουργίας, τη σύνταξη περιττά λεπτομερειακών μελετών, οι οποίες έχουν δυσθεώρητο κόστος που αγγίζει το 10% της συνολικής δαπάνης του έργου, δηλαδή περίπου 31 εκατομμύρια ευρώ». Ως προς τους ισχυρισμούς αυτούς της αιτούσας, επισημαίνονται τα εξής:

Δυνάμει των όρων Β.6 και Β.9 των αποφάσεων έγκρισης των Τεχνικών Μελετών των υποέργων Σκουριών και Ολυμπιάδας, αναφορικά με τη μεταλλουργική επεξεργασία των συμπυκνωμάτων, προβλέφθηκε η υποχρέωση **εξειδίκευσης και συμπλήρωσης σε επίπεδο μελέτης εφαρμογής (engineering)**. Όπως προκύπτει ήδη από τη γραμματική διατύπωση του όρου, το επίπεδο της γενικής περιγραφής της διαδικασίας της μεταλλουργικής επεξεργασίας που περιλαμβανόταν στην ΜΠΕ, στην Τεχνική Μελέτη Ολυμπιάδας και στις σχετικές υποστηρικτικές αυτής μελέτες που είχαν υποβληθεί μέχρι τότε (2012), οι οποίες ήταν συντεταγμένες σε επίπεδο προμελέτης σκοπιμότητας (prestudy και prefeasibility), στα στοιχεία δηλαδή που είχε ως τότε υπόψη της η υπηρεσία, δεν είχε κριθεί επαρκές και προς τούτο ζητήθηκαν από την υπηρεσία (με τη θέση του εν λόγω όρου στις αποφάσεις έγκρισης των Τεχνικών Μελετών των δύο υποέργων) επιπλέον μελέτες, σε επίπεδο (όχι πλέον προμελέτης, αλλά, **κατόπιν των απαραίτητων εξειδικεύσεων και συμπληρώσεων) μελέτης εφαρμογής, η οποία (εφαρμογή) μπορεί να βοηθήσει μόνον ως βιομηχανική.** Είναι δε τούτο απολύτως εύλογο (και σε απόλυτη συμφωνία με το άρθρο 101 παρ. 2 ΚΜΛΕ, το οποίο παρέχει την ευχέρεια στην αδειοδοτούσα υπηρεσία να προσδιορίζει -ανάλογα με τη φύση και τις ιδιαιτερότητες του έργου- ως αναγκαίο περιεχόμενο της τεχνικής μελέτης και στοιχεία πέραν των ρητώς αναφερόμενων στην παρ. 1 του ίδιου άρθρου, αλλά και με το άρθρο 101 παρ. 1 εδ. ε.στ. όπου γίνεται ρητή αναφορά σε ειδικές μελέτες, όπου αυτό απαιτείται λόγω ειδικών συνθηκών), δεδομένων, αφενός της σημασίας της συγκεκριμένης παραγωγικής μονάδας (της μονάδας μεταλλουργίας) για το συνολικό έργο (και για το όλο επενδυτικό σχέδιο της αιτούσας) και αφετέρου της φύσης του έργου και των σύνθετων τεχνικών ζητημάτων που τίθενται στην προκειμένη περίπτωση (τα οποία η υπηρεσία είχε θέσει ήδη κατά το στάδιο της έγκρισης της ΑΕΠΟ), από την αντιμετώπιση των οποίων εξαρτάται η εκπλήρωση των κριτηρίων που προβλέπονται στο άρθρο 4 παρ. 1 β' ΚΜΛΕ.

Το γεγονός ότι το υποβληθέν Προσάρτημα 5,6 (με τα συνοδευτικά αυτού επιμέρους παραρτήματα) είναι συντεταγμένο και πάλι σε επίπεδο προμελέτης (και όχι μελέτης εφαρμογής, η οποία να αντιμετωπίζει ζητήματα βιομηχανικού σχεδιασμού) **προκύπτει ευθέως και από την ίδια την –συνημμένη στην Αίτηση Θεραπείας- Τεχνική Έκθεση Αξιολόγησης της εταιρείας Outotec**, στο οικείο χωρίο της οποίας αναφέρεται επί λέξει ότι: «Οι προμελέτες της Outotec καθορίζουν το συγκεκριμένο σύνολο των λειτουργικών προϋποθέσεων που απαιτούνται για την επίτευξη της απαιτούμενης αξιοπιστίας, αποτελεσματικότητας και ασφάλειας και παρέχουν μια εκτίμηση του σχετικού κόστους. Αυτές οι μελέτες πραγματοποιήθηκαν με ακρίβεια εκτίμησης κόστους $\pm 30\%$. **Το επόμενο βήμα** στο έργο θα είναι πιο λεπτομερής μελέτη εφαρμογής (basic engineering) και λεπτομερής μελέτη εφαρμογής πριν από τις φάσεις κατασκευής και έναρξης λειτουργίας, γεγονός που σε αυτό το σημείο είναι πρόωρο». **Από το συγκεκριμένο χωρίο προκύπτει χωρίς καμία απολύτως αμφιβολία ότι ο όρος περί εξειδίκευσης και συμπλήρωσης σε επίπεδο μελέτης εφαρμογής δεν έχει εκπληρωθεί από την αιτούσα δια του υποβληθέντος προσαρτήματος.** Συνεπώς, κάθε περί του αντιθέτου αιτίαση της αιτούσας, αναφορικά με το συγκεκριμένο λόγο της προσβαλλόμενης, προβάλλεται αλυσιτελώς.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, αναφορικά με το συγκεκριμένο κεφάλαιο της Αίτησης Θεραπείας, θα πρέπει επιπλέον να επισημανθούν τα εξής:

Η αιτούσα (η οποία και δεν προσέβαλε εξ αρχής το συγκεκριμένο όρο Β.6, Β.9, με τον οποίο ζητούνται περαιτέρω στοιχεία από τα γενικώς απαραίτητα, κατά το άρθρο 101 παρ. 1), αν και ισχυρίζεται ότι η προσβαλλόμενη εσφαλμένα ερμήνευσε το σχετικό όρο, δεν επικαλείται κάποια διαφορετική ερμηνεία, ούτε προσδιορίζει πώς θα μπορούσε, κατά την ίδια, να νοηθεί μία μελέτη εφαρμογής, η οποία δεν θα αντιμετώπιζε ζητήματα βιομηχανικού σχεδιασμού. Αλυσιτελώς δε ισχυρίζεται ότι, δια της προσβαλλόμενης, αξιώνεται η υποβολή μελέτης που θα ανταποκρίνεται στο επίπεδο που αποδίδεται με τον τεχνικό όρο "detail engineering", μεταφράζοντας κατά κυριολεξία μία συγκεκριμένη φράση της προσβαλλόμενης. Επ' αυτού θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι: 1) Η αναφορά της προσβαλλόμενης σε μελέτη λεπτομερούς σχεδιασμού δεν είχε την έννοια της αξίωσης να αναχθούν οι προσκομιζόμενες μελέτες στο τελικό στάδιο επεξεργασίας, σε αυτό δηλαδή που αποδίδεται στην αγγλική γλώσσα με τον τεχνικό όρο *detail engineering*, αλλά, όπως προκύπτει από το συνολικό περιεχόμενο του σχετικού κεφαλαίου της προσβαλλόμενης, σε επίπεδο *basic engineering*. Όπως άλλωστε προκύπτει και από το ανωτέρω χωρίο της Τεχνικής Έκθεσης Αξιολόγησης της εταιρείας Outotec, το επιθυμητό αυτό επίπεδο (*basic engineering*) αποδίδεται στην ελληνική ως μία πιο *λεπτομερής μελέτη εφαρμογής*. 2) Σε κάθε περίπτωση, όμως, το ακριβές περιεχόμενο του υπό εξέταση λόγου της προσβαλλόμενης, αποδίδεται με ακρίβεια στο ίδιο το κείμενο του σχετικού κεφαλαίου αυτής, όπου, μεταξύ άλλων, ρητά αναφέρεται ότι «Σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και της τεχνικής, τα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα και την τεχνική κρίση της υπηρεσίας, η μελέτη εφαρμογής (engineering) επιτρέπει ένα επίπεδο εμπιστοσύνης των εκτιμήσεων κατά μέγιστο $\pm 20\%$ (Sinnott and Towler. (2009). *Chemical Engineering Design - Principles, Practice and Economics of Plant and Process Design (5th ed.)*. Butterworth-Heinemann, σελ.306). Όπως, όμως, αναφέρεται και στο ίδιο το υποβληθέν κείμενο του Παραρτήματος 9 METALLURGICAL FACILITIES AT MADEM LAKKOS PRE-STUDY UPDATE (σελ.3), αλλά και στη συνοδεύουσα την αίτηση θεραπείας παρούσα τεχνική έκθεση της Outotec, η ακρίβεια εκτίμησης των υποβληθέντων ανέρχεται σε $\pm 30\%$.

Τέλος, επισημαίνεται ότι το ποσό του κόστους των πιο λεπτομερών μελετών που επικαλείται η αιτούσα (31 εκατ. Ευρώ), για να υποστηρίξει τον ισχυρισμό περί παραβίασης της αρχής της χρηστής διοίκησης και της ορθολογικής οικονομικής ανάπτυξης του έργου, δεν επιβεβαιώνεται από τα υποβληθέντα από την ίδια στοιχεία στην Τεχνική Μελέτη, καθώς στον Πίνακα ε.ιβ.1-1 «Προϋπολογισμός κατασκευής της μεταλλουργικής μονάδας Μαντέμ Λάκκου» (σελίδα 108) αναφέρεται υπό στοιχείο Δ.1 «Γενικά Έξοδα (Μελέτες / Έξοδα διοίκησης)» κόστος 6.000.000 Ευρώ, χωρίς μάλιστα να είναι σαφές ποιο μέρος του ποσού αυτού αφορά τις μελέτες και χωρίς να προσδιορίζεται το επίπεδο λεπτομέρειας αυτών.

Δ. Ανεπαρκή στοιχεία ως προς την υποβολή ειδικών μελετών που θα αφορούν κάθε μία από τις μοναδιαίες διεργασίες που συνιστούν την ολοκληρωμένη μεταλλουργική μέθοδο επεξεργασίας.

Στο υπό εξέταση κεφάλαιο της Αίτησης Θεραπείας, η αιτούσα αναφέρεται και πάλι στους ισχυρισμούς που διατύπωσε και στο κεφάλαιο Β', αναφορικά με την ερμηνεία των όρων Β.9 και Β.6 των αποφάσεων έγκρισης των Τεχνικών Μελετών των υποέργων Ολυμπιάδας και Σκουριών, θέτοντας όμως πλέον σε αμφισβήτηση, όχι μόνο την υποχρέωση κάλυψης όλων των επιμέρους μοναδιαίων διεργασιών της μεταλλουργικής επεξεργασίας από το πρόγραμμα δοκιμών, αλλά ακόμα και αυτή την υποχρέωσή της να υποβάλει ειδικές μελέτες για καθεμία από τις μοναδιαίες διεργασίες, υποστηρίζοντας ότι «*οι επιμέρους μοναδιαίες διεργασίες περιλαμβάνουν γνωστή και ευρέως διαδεδομένη τεχνογνωσία (common*

technology), με διαδεδομένη εφαρμογή σε πληθώρα έργων». Η ερμηνεία, ωστόσο, που επιχειρεί εδώ η αιτούσα αντιβαίνει ευθέως στο ίδιο το γράμμα των σχετικών όρων, όπου, χωρίς κανένα περιθώριο αμφισβήτησης, αναφέρεται ρητά η υποχρέωση της αιτούσας να υποβάλει στην αρμόδια υπηρεσία **«ειδικές μελέτες που θα αφορούν κάθε μία από τις μοναδιαίες διεργασίες που συνιστούν την ολοκληρωμένη μεταλλουργική μέθοδο επεξεργασίας»**, οι οποίες και θα πρέπει «...να εκπονηθούν απολύτως σύμφωνα με τα έχοντας υπόψη υπό στοιχεία 6 και 7, που κοινοποιήθηκαν στην εταιρία και να βασιστούν επί των αποτελεσμάτων του προγράμματος δοκιμών...».

Επισημαίνεται ότι σε κανένα σημείο του οικείου κεφαλαίου, αλλά και εν γένει της Αίτησης Θεραπείας η αιτούσα δεν ισχυρίζεται ότι πράγματι υπέβαλε ειδικές μελέτες (όπως ρητά υπαγορεύει ο ανωτέρω όρος), για κάθε επί μέρους διεργασία. Απεναντίας, συνομολογεί ότι υπέβαλε (όχι ειδική μελέτη –και δη σε επίπεδο μελέτης εφαρμογής-, αλλά) *αναλυτική τεχνική περιγραφή*.

Εξάλλου, ούτε και στην Έκθεση Τεχνικής Αξιολόγησης της εταιρείας Outotec που επισυνάπτεται στην Αίτηση Θεραπείας αναφέρεται η εκπόνηση ειδικών μελετών. Αντιθέτως και ειδικά ως προς τις ακολουθούσες την τήξη μοναδιαίες διεργασίες αναφέρονται επί λέξει τα εξής: *«Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι ακολουθούσες την τήξη (downstream) λειτουργίες για την τελική παραγωγή καθόλου χαλκού και καθαρού μεταλλικού χρυσού και αργύρου είναι συνήθεις βιομηχανικές πρακτικές και δεν χρειάζονται περαιτέρω απόδειξη...Εν προκειμένω ο όγκος των αντιδραστήρων δεν παίζει κανένα ρόλο. Είχαν χρησιμοποιηθεί για να αποδειχθεί ότι η χημεία δουλεύει και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αρχική προϋπόθεση για την κλιμάκωση της διεργασίας, η οποία είναι συνήθης πρακτική σε αυτό το είδος τεχνικού έργου. Οι προκλήσεις που δημιουργούνται από το μικρό μέγεθος επιλύονται μετά τη σχεδίαση των τελικών αντιδραστήρων...»*. Ήδη από τη διατύπωση των σχετικών παρατηρήσεων προκύπτει ότι, τουλάχιστον ως προς τις μοναδιαίες διεργασίες που ακολουθούν την τήξη, το υποβληθέν Προσάρτημα δεν περιέχει ειδικές μελέτες (αλλά μόνο τεχνικές περιγραφές), με το επιχείρημα ότι οι εν λόγω διεργασίες αποτελούν συνήθεις και γνωστές βιομηχανικές πρακτικές. Ενώ, όμως, αναγνωρίζεται εμμέσως η ύπαρξη «προκλήσεων» και ιδιαιτεροτήτων, η απάντησή τους παραπέμπεται σε κάποιο μεταγενέστερο στάδιο. Πέραν του γεγονότος ότι η παραδοχή αυτή συνιστά, κατά τα ανωτέρω, σαφή παραβίαση των ρητών όρων περί υποβολής ειδικών μελετών για κάθε μία από τις επιμέρους μοναδιαίες διεργασίες που συνιστούν την ολοκληρωμένη μεταλλουργική επεξεργασία, θα πρέπει ως προς το ζήτημα αυτό να επισημανθούν τα εξής:

- Οι βιομηχανικές πρακτικές και ειδικές τεχνικές των επί μέρους των διεργασιών επηρεάζονται από μια σειρά από παράγοντες με σημαντικότερο όλων την ποιότητα τροφοδοσίας και δη το εάν και σε ποιο ποσοστό περιέχονται, στις πρώτες ύλες της τροφοδοσίας περιέχονται ακαθαρσίες (δηλαδή τοξικά, επικίνδυνα και ανεπιθύμητα στις διεργασίες στοιχεία, όπως αρσενικό, αντιμόνιο, κ.λπ.).
- Οι μοναδιαίες διεργασίες της μεταλλουργικής βιομηχανίας χαλκού θεωρούνται γνωστές και διαδεδομένες, μόνον όταν η συνολική μέθοδος επεξεργασίας τροφοδοτείται με τα συνήθη καθαρά συμπεκνώματα χαλκού.
- Όταν η πρώτη κατά σειρά μοναδιαία διεργασία τροφοδοτηθεί με ακάθαρτο συμπύκνωμα, όπως στην προκειμένη περίπτωση, δημιουργούνται αστάθμητοι παράγοντες αβεβαιότητας και ανησυχίας όχι μόνο για την παρούσα διεργασία αλλά και για τις επόμενες στη σειρά, που τροφοδοτούνται με τα ενδιάμεσα προϊόντα της.

Ήταν δε αυτοί ακριβώς οι λόγοι (και τα ειδικότερα τεχνικά ζητήματα που αναφύονται στην περίπτωση του συγκεκριμένου έργου) που κατέστησαν αναγκαία, για την υπηρεσία, τη θέση των συγκεκριμένων όρων περί εκπόνησης και υποβολής, ήδη από το στάδιο έγκρισης της τεχνικής μελέτης της μονάδας μεταλλουργίας, ειδικών μελετών που θα αφορούν όλες τις επιμέρους μοναδιαίες διεργασίες και θα εκπονηθούν με βάση τα αποτελέσματα των πραγματοποιηθεισών δοκιμών, υπό τις συνθήκες και τις τιμές που έχουν εγκριθεί με την ΑΕΠΟ. Ως προς το εδώ εξεταζόμενο ζήτημα, η επίδραση των συγκεκριμένων ακαθαρσιών σε κάθε μία από τις ακολουθούμενες διεργασίες, τα προβλήματα που αυτή δημιουργεί και ο τρόπος αντιμετώπισής τους δεν αποτελέσαν αντικείμενο ειδικών μελετών, οι οποίες να αναφέρονται σε συγκεκριμένα ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία και να επιβεβαιώνονται από πραγματοποιηθείσες δοκιμές. Από τα στοιχεία τέτοιων ειδικών μελετών επί τη βάση πραγματοποιηθεισών δοκιμών θα προέκυπτε κατά τρόπο ασφαλή, ειδικά τεκμηριωμένο (και συνεπώς ελέγξιμο από την υπηρεσία) και η απάντηση στα όποια προβλήματα ή τεχνικά ζητήματα διατυπώνονται με την προσβαλλόμενη ως προς τη συμπεριφορά των συγκεκριμένων «ακάθαρτων» συμπυκνωμάτων, είτε αυτά αφορούν στην μετέπειτα επεξεργασία της μάτας είτε στην διαχείριση του αρσενικού στο βιομηχανικό νερό και στα απαέρια. Και τούτο καθώς ιδίως:

Στην προκειμένη περίπτωση, το αρσενικό σχηματίζει σωματίδια Cu_3As στο μεταλλικό χαλκό και μπορεί να μειώσει την ηλεκτρική αγωγιμότητα του μετάλλου κατά 23% σε περιεκτικότητα σε αρσενικό μόνο κατά 0,1 % κ.β. Το βισμούθιο στο χαλκό, σε συγκέντρωση 0,001% κ.β., καθιστά το μέταλλο εύθραυστο, ενώ τα αντιμόνιο και το αρσενικό αυξάνουν αμφότερα τη θερμοκρασία ανακρυστάλλωσης του χαλκού

(Mitevaska N., Zivkovic, Z.D. "Thermodynamics of As, Sb and Bi distribution during reverb furnace smelting" Journal of Mining and Metallurgy, Section B: Metallurgy, 38(1-2) B (2002), σελ. 93 - 102). Στην τελική κάθοδο χαλκού τα όρια είναι μόλις 3ppm αθροιστικά σελήνιο+τελούριο+βισμούθιο, 4ppm αντιμόνιο και 5ppm αρσενικό (ASTM B-115 Specifications). Η μέγιστη επιτρεπτή συγκέντρωση αρσενικού στο χαλκό που προορίζεται για ηλεκτρικές εφαρμογές είναι 1ppm και στο θειικό οξύ που προορίζεται για τη βιομηχανία λιπασμάτων το μέγιστο είναι 3ppm (Taylor, P. R. and Putra, T. A. R. (2014) Pyrometallurgical Processing Technologies for Treating High Arsenic Copper Concentrates, in Proceedings of the Extraction and Processing Division Symposium on Pyrometallurgy in Honor of David G.C. Robertson, John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, κεφ.17). Συνεπώς, η συγκέντρωση των δευτερευόντων αυτών στοιχείων (minor elements) θα πρέπει να περιορίζεται στο ενδιάμεσο προϊόν (μάτα, αργός χαλκός) επαρκώς για να εξασφαλισθεί η ανακτησιμότητα και εμπορική βιωσιμότητα του τελικού προϊόντος (χαλκού και θειικού οξέος).

Τα ανωτέρω, καθιστούν την εξεταζόμενη περίπτωση ιδιαίτερη και τη διαφοροποιούν από τις συνήθεις αντίστοιχες βιομηχανικές πρακτικές. Ως εκ του γεγονότος αυτού, δεν κρίνεται επαρκής η παραπομπή, ως προς τις ακολουθούμενες την τήξη μοναδιαίες διεργασίες, στις συνήθεις αντίστοιχες τεχνικές και είναι γι' αυτό το λόγο που κρίθηκε απαραίτητη (σύμφωνα με τη ρητή διατύπωση του σχετικού όρου, κατά τα ανωτέρω) η υποβολή ειδικών μελετών, βασισμένων στα αποτελέσματα δοκιμών που θα έχουν πραγματοποιηθεί επί των συγκεκριμένων τροφοδοσιών και λοιπών ειδικών παραμέτρων.

Ε. Ανεπαρκή στοιχεία ως προς την αντιμετώπιση κατά το πρόγραμμα δοκιμών των ειδικών τεχνικών ζητημάτων 1) της εκτιμώμενης, με βάση την υψηλή περιεκτικότητα του μίγματος σε σίδηρο, θείο και αρσενικό, υποβαθμισμένης ποιότητας της μάτας, 2) των υψηλών απωλειών χαλκού, χρυσού και αργύρου στη σκωρία και στη σκόνη και της παρουσίας μαγνητίτη και 3) των διαφυγών αρσενικού τόσο στη μάτα όσο και στη σκωρία.

Αναφερόμενη γενικά η αιτούσα στο κεφάλαιο Ε της προσβαλλόμενης, αιτιάζεται εκ νέου αυτήν για παραβίαση δεδουλευμένου, εν προκειμένω των αποφάσεων 299/2015 Επιτροπής Αναστολών και 217/2016 της Ολομέλειας του ΣτΕ, με τον ισχυρισμό ότι τα τεχνικά προβλήματα που τίθενται με το συγκεκριμένο λόγο, είχαν τεθεί και με το έγγραφο απόψεων της υπηρεσίας ενώπιον του ΣτΕ. Ως προς τον ισχυρισμό περί παραβίασεως του δεδουλευμένου της απόφασης 217/2016 της Ολομέλειας του ΣτΕ (όπως και της 3191/2015 απόφασης του Ε' Τμήματος), εκτέθηκαν ήδη ανωτέρω (στο κεφάλαιο Ι.Β της παρούσας) οι λόγοι της νομικής και ουσιαστικής του αβασιμότητας. Ειδικότερα δε ως προς την αιτίαση περί παραβίασης του δεδουλευμένου της απόφασης 299/2015 της Επιτροπής Αναστολών του ΣτΕ, ισχύουν α fortiori οι ίδιοι ανωτέρω προβληθέντες λόγοι, ενόψει μάλιστα του ότι το αντικείμενο της δίκης εκείνης ήταν η αναστολή εκτέλεσης της ίδιας απόφασης του ΥΠΕΝ (επί της ακύρωσης της οποίας αποφάνθηκε η απόφαση 217/2016 της Ολομέλειας ΣτΕ), δηλαδή η κρίση περί της στάθμισης της πιθανολογούμενης βλάβης των αιτούντων και του δημοσίου συμφέροντος και η πιθανολόγηση της βασιμότητας της (κριθείσας από την απόφαση 216/2017 Ολομέλειας ΣτΕ) αίτησης ακύρωσης. Περαιτέρω, ως προς τους επιμέρους ισχυρισμούς που προβάλλονται από την αιτούσα στο οικείο κεφάλαιο, επισημαίνονται τα εξής:

Ε.1 Οι περιεκτικότητες του μίγματος συμπυκνωμάτων τροφοδοσίας σε σίδηρο + θείο (66-76 %) και σε αρσενικό (5-8 %) είναι υπερβολικά υψηλές συγκριτικά με τις γνωστές περιεκτικότητες λειτουργίας καμίνων τεχνολογίας flash smelting (FS), σε ασυμφωνία με τη συνήθη βιομηχανική πρακτική. Αντίθετα, είναι πολύ χαμηλή η περιεκτικότητά του μίγματος σε χαλκό (2,8-5,9 %). Ως αποτέλεσμα, η μάτα θα είναι υποβαθμισμένης ποιότητας σε Cu και με υψηλές ακαθαρσίες, γεγονός που καθιστά τα παραγόμενα εκ της μάτας προϊόντα αργό και ηλεκτρολυτικό χαλκό, καθώς και το παραγόμενο εκ των καπναερίων θειικό οξύ, πολύ πιθανώς μη εμπορεύσιμα ή ακόμα και μη ανακτήσιμα.

Ως προς το ζήτημα αυτό, η αιτούσα ισχυρίζεται ότι «ο στόχος της νέας διεργασίας είναι να αναβαθμιστεί η ποιότητα του περιεχόμενου χαλκού και χρυσού στο μέταλλευμα, ώστε να είναι κατάλληλο για την ανάκτηση του χαλκού και χρυσού σε τέτοια μορφή που να είναι κατάλληλη για περαιτέρω επεξεργασία», ότι «στόχος δεν είναι να παραχθεί υψηλής ποιότητας μάτα χαλκού, αλλά μία υψηλής ποιότητας σιδηρούχα μάτα, στην οποία ο χαλκός θα δρα ως συλλέκτης για το χρυσό» και ότι «στόχος της πρώτης τήξης χαλκού δεν είναι να παραχθεί κανονική μάτα χαλκού, όπως αυτή που παράγεται στη βιομηχανία, αλλά η εξάλειψη του περιεχομένου στο συμπύκνωμα του αρσενοπυρίτη αρσενικού και η παραγωγή μίας μάτας με χαμηλή περιεκτικότητα σε χαλκό για περαιτέρω επεξεργασία...». Χωρίς δε να εισφέρει καμία συγκεκριμένη απάντηση στα τεχνικά ζητήματα που, με δεδομένα τα ανωτέρω, θέτει η προσβαλλόμενη τεκμηριώνοντας την ανεπάρκεια (ελλείπει ειδικών μελετών, στηριγμένων επί του προγράμματος δοκιμών και συντεταγμένων στις συγκεκριμένες τιμές τροφοδοσίας και λοιπών παραμέτρων) των στοιχείων του υποβληθέντος Προσαρτήματος, επικαλείται και πάλι την εν γένει τεχνογνωσία της εταιρείας Outotec «σε αντίστοιχα έργα σε βιομηχανική κλίμακα, σε διαφορετικές εφαρμογές».

Με τους ανωτέρω ισχυρισμούς της η αιτούσα, ουσιαστικά αποδέχεται ότι, με την προτεινόμενη διεργασία πρόκειται να παραχθεί χαμηλής ποιότητας σε χαλκό μάτα. Δεν τεκμηριώνεται δε και δεν υποστηρίζεται επί τη βάση συγκεκριμένων, μετρήσιμων και τεχνικά ελέγξιμων από την υπηρεσία στοιχείων ο όρος «*πρώτη τήξη χαλκού*», ενόψει ιδίως του γεγονότος ότι πουθενά, στο υποβληθέν διάγραμμα ροής δεν προβλέπεται δεύτερο στάδιο τήξης. Επιπλέον, δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό το επιχείρημα ότι *δεν θα παραχθεί μάτα χαλκού αλλά σιδηρούχα μάτα*, δεδομένου ότι ένα από τα κύρια προϊόντα της μονάδας μεταλλουργίας, κατά την ΑΕΠΟ, είναι ο ηλεκτρολυτικός καθαρός χαλκός, ο οποίος θα πρέπει να είναι εφικτό να παραχθεί και να αποτελεί εμπορεύσιμο προϊόν. Ως προς τα ζητήματα, τέλος, της επεξεργασιμότητας, ανακτησιμότητας και εμπορευσιμότητας των υποπροϊόντων, ενδιάμεσων προϊόντων και προϊόντων της μάτας αυτής, ενόψει των υψηλών ακαθαρσιών και της δεδομένης –και αποδεκτής από την αιτούσα– χαμηλής ποιότητας, ουδέν αναφέρεται στην Αίτηση Θεραπείας. Αρκείται, μόνον, η αιτούσα στην επίκληση της αξιοπιστίας, γνώσης και εμπειρίας της παρόχου της τεχνολογίας Outotec, σε αντίστοιχες βιομηχανικές εφαρμογές, τις οποίες η ίδια όμως η αιτούσα έχει, στην πραγματικότητα, διακρίνει από την επίμαχη παρούσα σχεδιαζόμενη εφαρμογή, μόλις στην προηγούμενη παράγραφο αποδεχόμενη ότι εν προκειμένω δεν θα παραχθεί *κανονική μάτα χαλκού, όπως αυτή που παράγεται στη βιομηχανία*.

Ε.2: Παρατηρήθηκε κατά 81-130% υψηλότερος ρυθμός σχηματισμού σκωρίας απ' αυτόν της μάτας, παράλληλα με υψηλές απώλειες χαλκού στη σκωρία και με την αναπόφευκτη, λόγω του έντονα οξειδωτικού περιβάλλοντος, δημιουργία μαγνητίτη. Αυτά καθιστούν:

- υψηλή την απώλεια χαλκού και χρυσού στη σκωρία,
- τις δύο φάσεις σκωρίας και μάτας δύσκολα διαχωρίσιμες, λόγω παραπλήσιας πυκνότητας και μεγάλου σχετικά όγκου της σκουριάς,
- απαραίτητη την προσθήκη ικανής ποσότητας SiO₂, αλλά με κόστος την αύξηση του ιξώδους της σκωρίας που εμποδίζει την καταβύθιση των σταγονιδίων μάτας σε αντίθεση με τη συνήθη βιομηχανική πρακτική όπου οι αντίστοιχοι ρυθμοί είναι περίπου ίσοι, ενώ δεν ευνοείται, μέσω της ρύθμισης των οξειδωτικών συνθηκών στην κάμινο, η παραγωγή μαγνητίτη.

Στο υπό κρίση κεφάλαιο της Αίτησης Θεραπείας, η αιτούσα διατυπώνει τον ισχυρισμό ότι η υψηλή ποσότητα της σκωρίας είναι απολύτως αναμενόμενη, καθώς οι υπολογισμοί το είχαν δείξει πριν από τις δοκιμές, ότι η περιεκτικότητά, σε χαλκό, της σκωρίας είναι πολύ χαμηλότερη από ότι στη συμβατική τήξη χαλκού, λόγω χαμηλότερης ενεργότητας του χαλκού στην παραγωγική διαδικασία, ότι η υψηλή αναλογία σκωρίας-μάτας θα είναι ευνοϊκή για τη συγκέντρωση των πολύτιμων μετάλλων στη μάτα και ότι η προσθήκη συμπυκνώματος χαλκού βελτιώνει την ανάκτηση του χρυσού και το διαχωρισμό σκωρίας-μάτας λόγω αύξησης της μεταξύ τους διαφοράς πυκνότητας.

Οι ανωτέρω ισχυρισμοί της αιτούσας (όπως αναπτύσσονται και στην Τεχνική Έκθεση Αξιολόγησης της Outotec) αποτελούν, πράγματι, βασικές αρχές της προτεινόμενης μεθόδου επεξεργασίας, με τις οποίες η αρμόδια τεχνική υπηρεσία ουδέποτε διαφώνησε ούτε καθ' οιονδήποτε τρόπο αμφισβήτησε. Τα τεχνικά ζητήματα που τέθηκαν με το υπό στοιχείο Ε.2 κεφάλαιο της προσβαλλόμενης, προέκυψαν από τα αποτελέσματα των δοκιμών που η αιτούσα παρουσίασε στο υποβληθέν Προσάρτημα. Επί της αντιμετώπισης των ζητημάτων αυτών, η αιτούσα (καθώς και η συννημμένη στην Αίτηση Θεραπείας τεχνική Έκθεση Αξιολόγησης της Outotec) δεν απαντά τίποτε συγκεκριμένο. Αναφέρεται στην περιεκτικότητα της σκουριάς σε χαλκό, ενώ το πρόβλημα είναι η απώλεια του χαλκού στη σκουριά, η οποία μάλιστα είναι καταγεγραμμένη στα αποτελέσματα των δοκιμών. Αναφέρεται γενικώς σε βελτιώσεις που προκύπτουν με την προσθήκη συμπυκνώματος χαλκού, ενώ, αναφορικά με την προσθήκη αυτού σε χαμηλή αναλογία, τόσο στις δοκιμές όσο και στο κυρίως κείμενο της μελέτης (συνθήκες ΑΕΠΟ), υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες –οι οποίες ενισχύονται από τα αποτελέσματα των δοκιμών–, ως προς την επίτευξη ικανοποιητικού διαχωρισμού σκουριάς-μάτας και ως προς τις πραγματικές ανακτήσεις χαλκού και πολύτιμων μετάλλων προ της οιασδήποτε ανακύκλωσης. Σημειώνεται δε ότι η ανακύκλωση των απωλειών στην κάμινο δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να έχει απεριόριστη εφαρμογή, καθώς αυτό θα οδηγούσε σε συσσώρευση ανεπιθύμητων στοιχείων.

Ε.3: Οι διαφυγές αρσενικού τόσο στη μάτα, όσο και στη σκωρία παρουσιάζονται ως σχεδόν ανύπαρκτες σε αντίθεση με τη συνήθη βιομηχανική εμπειρία

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο της Αίτησης Θεραπείας, η αιτούσα ισχυρίζεται ότι στόχος των δοκιμών flash smelting ήταν να αποδειχθεί ότι το αρσενικό μπορεί να εξαχνωθεί αποτελεσματικά και ότι η ποιότητα της παραγόμενης μάτας δεν θα δημιουργήσει προβλήματα στην ακολουθούσα την τήξη διαδικασία. Ότι ο ρυθμός 96,1% (σ.σ. ήταν 96,7%) της μελέτης του 2014 ήταν αναμενόμενος, δεδομένου ότι ο πυρίτης απελευθερώνει υψηλές ποσότητες θείου, μέρος του οποίου είναι αέριο σουλφίδιο που ενισχύει την εξαχνωση αρσενικού ως σουλφιδίου. Ότι η δράση του χαλκού στη μάτα είναι ακόμη (ενν. τόσο) αργή ώστε να (ενν. μην) δεσμεύσει πολύ αρσενικό ικανό για τη δέσμευση χρυσού. Ότι αυτό είναι γνωστό από

τις μονάδες φρύξης και θείωσης Skeleftea και Harjavalta. Ότι ο μηχανισμός με τον οποίο το αρσενικό περνά στη σκωρία και στη μάτα δεν είναι με τη δημιουργία spreiss, καθώς και ότι δεν παρατηρήθηκαν τέτοια κατά τις δοκιμές. Ότι το αρσενικό διαλύεται στη μάτα σαν σουλφίδιο. Ότι spreiss βρίσκονται σε ορισμένες διεργασίες FS, αλλά ιδίως στο φούρνο (ενν. κάμινο) καθαρισμού σκωρίας σε αναγωγικές συνθήκες, καθώς και ότι οι απώλειες χαλκού στη σκωρία είναι αμελητέες.

Επί των ανωτέρω ισχυρισμών της αιτούσας, επισημαίνονται τα εξής:

Ως προς το ζήτημα της κατανομής αρσενικού κατά την τήξη χαλκού, με διάφορες τεχνολογίες, παρατίθεται ο ακόλουθος πίνακας για την αντιμετώπιση του ζητήματος, σύμφωνα με διάφορες τεχνολογίες, όπως παρουσιάζεται από τη σχετική βιβλιογραφία (από: Armando Valenzuela "Arsenic Management in the Metallurgical Industry: recovery and disposal" Proceedings: CIM MineSpace 2001).

Κατανομή As ως προς την τροφοδοσία (%)	Κάμινος Reverberatory +PSC	Teniente+ PSC	Noranda+ PSC	Outokumpu +PSC	Mitsubishi
Αργός Χαλκός	6,7	3,3	3,5	11,4	4,6
Σκωρία τήξης	27,0	7,2	9,0	21,5	43,0
Σκωρία μεταλλάκτη	6,1	0,2	2,0	2,5	6,6
Σκόνη 350°C	31,8	1,9	2,0	34,7	9,2
Σκόνη 250°C	-	85,1	83,5	13,3	36,6
Σκόνη απαερίων καπνοδόχου	28,4	2,3	-	16,6	-
Σύνολο	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

PSC: Μεταλλάκτης Pierce Smith Converter

Παρατηρείται ότι η ακαριαία τήξη της Outokumpu παρουσιάζει τη δυσμενέστερη κατανομή αρσενικού από την άποψη των διαφυγών του στον αργό χαλκό και την 3^η υψηλότερη διαφυγή στη σκωρία τήξης. Ο δε ρυθμός εξάχνωσης αρσενικού είναι 64,6% κατά πολύ χαμηλότερος από εκείνον που παρουσιάζεται στις υπόψη δοκιμές (94,7%). Τούτο επιβεβαιώνεται και από τα αναλυτικά δεδομένα της βιομηχανίας και της βιβλιογραφίας που δίνονται στην εργασία Pascal Larouche «Minor elements in copper smelting and electrorefining» - McGill University digitool.library.mcgill.ca/thesisfile33978.pdf). Ο μέγιστος ρυθμός εξάχνωσης αρσενικού είναι στο εργοστάσιο Kosaka (Ιαπωνία) $p^{as}=0,803$ ή 80,3%, αλλά αυτό επιτυγχάνεται με ειδική επεξεργασία για τα δευτερεύοντα στοιχεία (εμφύσηση με SiO₂ και CaCO₃). Τόσο, όμως, ο μέγιστος (80,3%) όσο και ο μέσος ρυθμός (54,6%) είναι αρκετά χαμηλότεροι από εκείνον που παρουσιάζεται στις υπόψη δοκιμές (94,7%).

Με τον υπό εξέταση ισχυρισμό της, η αιτούσα αποδέχεται ουσιαστικά ότι η κατανομή του αρσενικού επηρεάζει την ποιότητα της μάτας, η οποία και είναι καθοριστικός παράγοντας για τη δημιουργία προβλημάτων στην ακολουθούσα την τήξη διαδικασία. Διευκρινίζει δε για πρώτη φορά το μηχανισμό εξάχνωσης του αρσενικού, προκειμένου να αιτιολογήσει τις πρωτοφανώς χαμηλές διαφυγές αρσενικού τόσο στην μάτα όσο και στη σκωρία. Παρά ταύτα συνιστά έκδηλη αντίφαση, ως προς την προηγούμενη αναφορά της για την σχεδόν πλήρη πτητικοποίηση του αρσενικού ως αερίου σουλφιδίου και δεν υποστηρίζεται από τα δεδομένα των δοκιμών ο ισχυρισμός ότι «η δράση του χαλκού στη μάτα είναι τόσο αργή ώστε να μην δεσμεύσει πολύ αρσενικό αλλά αρκετή για τη δέσμευση του χρυσού».

Επίσης, επικαλείται η αιτούσα, ως παραδείγματα, τις μεταλλουργικές μονάδες Skelleftea Ronnskar και Harjavalta (και οι δύο της Boliden). Πρόκειται για δύο βιομηχανικές εφαρμογές της μεθόδου φρύξης και δη αναγωγικής φρύξης η πρώτη και θειωτικής φρύξης η δεύτερη (PARTIAL ROASTING OF COPPER CONCENTRATE WITH STABILISATION OF ARSENIC AND MERCURY Å. Holmström, L. Hedström, K. Lundholm M. Andersson, and L. Nevatalo, **OUTOTEC** Skelleftea & Pori, 46th Annual Meeting of the Canadian Mineral Processors 21-23 January 2014, Ottawa, Ontario Canada, CIM, p.251). Η εν λόγω διεργασία χρησιμοποιείται ακριβώς για τον καθαρισμό των συμπυκνωμάτων από το αρσενικό και λοιπές ακαθαρσίες (πχ. αντιμόνιο, υδράργυρο) πριν από την τήξη χαλκού (πχ. ακαριαία τήξη). Εκ του γεγονότος ότι η υπόψη διεργασία αφορά εντελώς διαφορετικές συνθήκες (θερμοκρασίες, οξειδοαναγωγικές συνθήκες) από την ακαριαία τήξη, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως τεκμήριο των

μηχανισμών της τελευταίας, αλλά μάλλον ως απόδειξη της ανεπάρκειας της υπόψη διεργασίας κατ'ευθείαν τήξης (direct smelting) να χειριστεί ικανοποιητικά τα ακάθαρτα επίμαχα συμπυκνώματα και πάντως να αντιμετωπίσει τα σχετικά τεχνικά ζητήματα που τίθενται με την προσβαλλόμενη. Χαρακτηριστικά, στην υπόψη δημοσίευση αναφέρονται τα ακόλουθα:

«Η κατ'ευθείαν τήξη των υψηλής περιεκτικότητας αρσενικού συμπυκνωμάτων χαλκού σε μάτα έχει μερικά σημαντικά μειονεκτήματα. Ο λόγος είναι ότι η μάτα θα είναι μολυσμένη με υψηλά επίπεδα αρσενικού και με σκοπό την ανάκτηση αργού χαλκού και ακολούθως ανόδου χαλκού με αποδεκτό περιεχόμενο αρσενικού, θα πρέπει να εκτελούνται επιπλέον στάδια καθαρισμού κατά τη διαδικασία μετατροπής της μάτας. Η επιτρεπόμενη περιεκτικότητα στην άνοδο χαλκού είναι γενικά $\leq 0,25\%$ αλλιώς θα υπάρξει αρνητική επίδραση στις καθόδους κατά τη διαδικασία ηλεκτρολυτικού καθαρισμού. Ως αποτέλεσμα της τήξης συμπυκνωμάτων χαλκού υψηλού αρσενικού, το αρσενικό θα κατανέμεται μεταξύ όλων των εξερχόμενων υλικών ρευμάτων από την τήξη σε μάττα και τη μετατροπή της μάττας, ιδιαίτερα τις σκόνες. Κατά συνέπεια, δημιουργούνται ανεξέλεγκτα μολυσμένα με As υλικά, καθώς και ζητήματα για τις συνθήκες εργασίας και περιβαλλοντικά προβλήματα».

Είναι λοιπόν αναμφισβήτητο ότι η ίδια η εταιρεία Outotec υπογράφει και δημοσιεύει τα ίδια προβλήματα που επισημαίνει η υπηρεσία με την προσβαλλόμενη. Ούτε με την υπό κρίση Αίτηση Θεραπείας, όμως, ούτε και με την, συνημμένη σε αυτήν, Τεχνική Έκθεση Αξιολόγησης της εταιρείας Outotec δεν παρέχονται τεκμηριωμένες και βασισμένες στο πρόγραμμα δοκιμών απαντήσεις.

Τέλος, ο ισχυρισμός της αιτούσας ότι δεν παρατηρήθηκαν spreiss στις δοκιμές ακαριαίας τήξης δεν ευσταθεί, καθώς, παρά το γεγονός ότι δεν παρατηρήθηκε διακριτή φάση spreiss στην κάμινο, παρατηρήθηκε αρσενίδιο του χαλκού στην υποροή του θερμού κυκλώνα (Έκθεση Outotec Mini Pilot Flash Smelting Tests for Eldorado Gold 3-8/6/2012, σελ.43), συμπεριφορά που είναι απόλυτα αναμενόμενη για την υπόψη διεργασία κατά τη διεθνή βιβλιογραφία (N.L. Piret, "The Removal and Safe Disposal of Arsenic in Copper Processing", JOM, Sept 1999, pp 16-17, C.J. FERRON -- SGS; Q. WANG -- INCO TECHNICAL SERVICES COPPER ARSENIDE MINERALS AS A SUSTAINABLE FEEDSTOCK FOR THE COPPER INDUSTRY SGS MINERALS SERVICES TECHNICAL PAPER 2003-15).

ΣΤ. Ανεπαρκή στοιχεία ως προς την αντιμετώπιση του ζητήματος της διαχείρισης των σημαντικών ποσοτήτων έντονα τοξικών αερίων (offgasses) και των, επικίνδυνων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, πιθανών διαφυγών αυτών στους χώρους του εργοστασίου (fugitive emissions).

Αναφορικά με το ζήτημα αυτό (πέρα από την εκ νέου αναφορά σε παραβίαση του δεδουλευμένου των αποφάσεων 217/2016 και 299/2015, ισχυρισμός για τον οποίο ισχύουν όσα παρατίθενται στα οικεία κεφάλαια I.B. και E της παρούσας), η αιτούσα, στο οικείο κεφάλαιο υποστηρίζει ότι η διαχείριση του αρσενικού που περιέχεται στην αέρια φάση είναι μία τυπική και συνηθισμένη λειτουργία σε αντίστοιχα έργα και συνεπώς δεν απαιτούνται, επ' αυτής ειδικές δοκιμές. Ότι η θυγατρική της Outotec εταιρεία Lurgi έχει θέσει σε λειτουργία πάνω από 800 τέτοιες μονάδες παγκοσμίως και υπάρχει εμπειρία και τεχνογνωσία για αντιμετώπιση οποιασδήποτε συγκέντρωσης αρσενικού. Ότι οι δοκιμές του 2013 δεν είχαν στόχο τη διαχείριση αρσενικού, ενώ υπάρχει εκτεταμένη ανάλυση του θέματος στην επικαιροποιημένη προμελέτη της Outotec (2014), με πλήρη περιγραφή της ακολουθούμενης διαδικασίας. Ότι η αναφορά -της προσβαλλόμενης- ότι η υγρή ψύξη θα είναι η μεγαλύτερη σε κλίμακα από όλες τις γνωστές εγκαταστάσεις είναι εσφαλμένη, διότι αναφέρεται στον αρχικό σχεδιασμό του 2005 που προέβλεπε καταιονισμό, ενώ στην Τεχνική Μελέτη προβλέπεται εναλλάκτης θερμότητας παραγωγής ατμού υψηλής ενθαλπίας, καθώς και ότι τα στοιχεία ανεπιθύμητων στοιχείων στα ενδιάμεσα, τελικά προϊόντα και στα απόβλητα έχουν δοθεί στην επικαιροποιημένη προμελέτη του 2014.

Επί των ισχυρισμών αυτών της αιτούσας, επισημαίνονται τα εξής:

Δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός της αιτούσας ότι έχει αντικατασταθεί η υγρή ψύξη της αέριας φάσης από τον εναλλάκτη θερμότητας (WHB), αλλά για την ακρίβεια έχει προστεθεί απλώς ο τελευταίος. Σχετικά, στην Τεχνική Μελέτη (σελίδα 69) αναφέρεται:

«Δεύτερο στάδιο ψύξης και καθαρισμού αερίων: Ο καθαρισμός των αερίων συνεχίζεται και σε ένα δεύτερο στάδιο το οποίο περιλαμβάνει πύργο ψύξης (Quench Tower - QT), σύστημα καθαρισμού τύπου venturi και δύο διαδοχικά ηλεκτροστατικά φίλτρα εν υγρώ».

Προκειμένου δε να γίνει κατανοητό το μέγεθος αυτών των διεργασιών αναφέρουμε ότι από τον WHB διέρχονται 31.800 Nm³/h και θα απαιτούνται 31,3 t/h νερού ψύξης ενώ από τον QT θα διέρχονται 35.800 Nm³/h και θα απαιτούνται 241,3 t/h νερού ψύξης. Ωστόσο, το κρίσιμο εν προκειμένω τεχνικό ζήτημα δεν είναι το μέγεθος της μονάδας διαχείρισης, αλλά το γεγονός ότι, όπως στην προσβαλλόμενη αναφέρεται:

«...πηγικοποιούνται από το FS πάνω από 20.000 τόνοι του στοιχείου (αρσενικού) σε ετήσια βάση».

Το μέγεθος αυτό, εφόσον ευσταθούν οι ανωτέρω παροχές αερίων προς ψύξη και καθαρισμό, μεταφράζεται σε υψηλότερες συγκεντρώσεις αρσενικού στα αέρια αυτά: 31.800 m³/h x 7.920 h/έτος = 252 εκατ. m³/έτος, με συγκέντρωση 20/252 εκατ. kg/m³ = 80.000 mg/m³ As, ή 80x31.800 =

2.544.000 g/h As. Οι 20.000 τόνοι/έτος ή τα 20.000.000 kg/έτος θα πρέπει να αφαιρεθούν από την τελική εκπομπή στην ατμόσφαιρα, προκειμένου αυτή να μειωθεί στο περιβαλλοντικό όριο των 20 kg/έτος. Αυτό και μόνον αυτό σημαίνει **πλήρης** απομάκρυνση, με απόδοση 99,9999%. Από την άλλη πλευρά, το αρσενικό που θα αφαιρεθεί από τα αέρια θα διαλυτοποιηθεί σε συγκέντρωση 14.800 ppm (σελ.71 Τεχνικής Μελέτης) στο νερό ψύξης, η οποία συγκέντρωση επίσης θα πρέπει να μειωθεί στο περιβαλλοντικό όριο του 0,03 ppm, που σημαίνει 99,9998% απομάκρυνση. Τέτοια ποσοστά απόδοσης βιομηχανικών συστημάτων διαχείρισης αρσενικού δεν υπάρχουν πουθενά στον κόσμο (θα ήταν βεβαίως χρήσιμο να αναφερθούν με τρόπο συγκεκριμένο οι σχετικές αποδόσεις των «800 εγκαταστάσεων της LURGI», πλην όμως κανένα σχετικό αριθμητικό δεδομένο δεν αναφέρεται στην Αίτηση Θεραπείας. Είναι, συνεπώς, απολύτως πρόδηλο ότι αυτή δεν είναι μία *τυπική και συνηθισμένη διαδικασία*, όπως ισχυρίζεται η αιτούσα. Και είναι γι' αυτόν ακριβώς το λόγο που ο σχετικός όρος αξίωσε ειδικές μελέτες στηριγμένες επί του προγράμματος δοκιμών και που η προσβαλλόμενη, ελλείψει τέτοιων, επέστρεψε το υποβληθέν Προσάρτημα, κατά τούτο, ως ανεπαρκές.

Τέλος, σημειώνεται ότι, ως προς το εξαιρετικά σημαντικό ζήτημα των διαφυγών τοξικών αερίων στον εργασιακό χώρο (fugitive gas handling), ουδέν αναφέρεται στην Αίτηση Θεραπείας, πέρα από μία απλή παραπομπή στην επικαιροποιημένη προμελέτη του 2014 (η οποία αφιερώνει, μόλις μία σελίδα γενικής περιγραφής, που σε καμία περίπτωση δεν συνιστά ειδική μελέτη, στηριγμένη στα αποτελέσματα του προγράμματος δοκιμών).

Επειδή, ενόψει των ανωτέρω, όλοι οι επιμέρους λόγοι που διαλαμβάνονται στην υπό κρίση Αίτηση Θεραπείας κρίνονται αβάσιμοι και απορριπτέοι.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Απορρίπτουμε την από 9 Σεπτεμβρίου 2016 (αριθ. πρωτ. ΥΠΕΝ 182906/9-9-2016) Αίτηση Θεραπείας της εταιρείας «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ, ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΧΡΥΣΟΥ», για την ανάκληση της υπ' αριθ. ΔΜΕΒΟ/Α/Φ.10ΤΜ.6/180239/2659/5-7-2016 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας περί επιστροφής του Προσαρτήματος «ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΧΑΛΚΟΥ, ΧΡΥΣΟΥ ΚΑΙ ΘΕΙΙΚΟΥ ΟΞΕΟΣ ΜΑΝΤΕΜ ΛΑΚΚΟΥ».

Ο Υπουργός

Παναγιώτης Σκουρλέτης

Πίνακας Αποδεκτών:

1. Σώμα Επιθεώρησης Περιβάλλοντος, Δόμησης, Ενέργειας και Μεταλλείων
Τμήμα Επιθεώρησης Μεταλλείων Βορείου Ελλάδος
Κουντουριώτου 6 & Φωκαίας
546 25 Θεσσαλονίκη
2. ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ Ανώνυμη Εταιρεία Μεταλλείων και Βιομηχανίας Χρυσού,
Λεωφόρος Βασιλίσσης Σοφίας 23 Α
10674 Αθήνα.

ΜΕ ΑΠΟΔΕΙΞΗ

Εσωτερική Διανομή:

Γραφ. κ. Υπουργού
Γραφ. κ. Γεν. Γραμματέα
Γραφείο κ. Γεν. Δ/ντή
ΔΜΕΒΟ/Α (5)